

Rikspolischefens sätt att svara på frågor – en fallstudie

Stefan Holgersson

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Studiens bakgrund.....	3
1.2 Fallstudiens uppläggning	3
2. Intervjuns upplägg och fokus.....	5
3. Fråga 1	6
3.1 Frågeställning.....	6
3.2 Rikspolischefens svar	6
3.3 Analys av rikspolischefens svar	6
3.3.1 Polistätheten i Sverige i förhållande till polistätheten i Europa	7
3.3.2 Att det råder en "exceptionell situation" i Sverige.....	10
3.3.3 Att svensk polis befinner sig "mitt" i tillväxten	12
4. Fråga 2	13
4.1 Frågeställning.....	13
4.2 Rikspolischefens svar	13
4.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	13
5. Fråga 3	18
5.1 Frågeställning.....	18
5.2 Rikspolischefens svar	18
5.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	18
6. Fråga 4	20
6.1 Programledaren fortsätter att försöka få rikspolischefen att svara på den ställda frågan	20
6.2 Rikspolischefens fortsatta yttrande	20
6.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	20
7. Fråga 5	21
7.1 Frågeställning.....	21
7.2 Rikspolischefens svar	21
7.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	21
8. Fråga 6	22
8.1 Frågeställning.....	22
8.2 Rikspolischefens svar	22
8.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	22
9. Fråga 7	24
9.1 Frågeställning.....	24

9.2 Rikspolischefens svar	24
9.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	24
10. Fråga 8	25
10.1 Frågeställning.....	25
10.2 Rikspolischefens svar	25
10.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	25
11. Fråga 9	26
11.1 Ny frågeställning och efterföljande dialog.....	26
11.2 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande	27
12. Fråga 10	29
12.1 Frågeställning.....	29
12.2 Rikspolischefens svar	29
12.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens svar.....	29
12.4 Avslut på intervjun.....	29
13. Avslutande resonemang	31
BILAGOR	33
Bilaga 1. Polismyndighetens mediala kommunikation i samband med "särskild händelse" i Stockholm	34
Bilaga 2. Ett återkommande tillvägagångssätt.....	39
A. Ekots lördagsintervju i oktober år 2018: "När är poliskrisen över?"	39
B. Den nationella operationen Rimfrost, år 2019-2020	39
C. SVT Agenda mars år 2021.....	40
D. Påskkravallerna år 2022	40
E. Ekots lördagsintervju april 2023	41
F. Polisen kallar till presskonferens maj 2023	43
Bilaga 3 – intervjun SVT Aktuellt 15 februari 2023.....	50
Referenser	54
A. Forskningsstudier, offentliga handlingar, böcker m.m.....	54
B. Mediainslag, twitter m.m	59

1. Inledning

1.1 Studiens bakgrund

Den svenska förvaltningsmodellen bygger på att myndigheterna är relativt självständiga. Till skillnad från många andra länder är det i Sverige inte tillåtet för en minister att detaljstyra den del av förvaltningen som lyder under denne. Rikspolischefen är den ytterst ansvarige för Polismyndigheten. Denna roll innebär inte bara att leda och styra verksamheten utan även att förklara hur de offentliga medel som finansierar verksamheten används och vilka prioriteringar som görs. Media har en viktig roll att granska hur myndigheter hanterar sitt uppdrag. Utöver att rapportera om händelser och undersöka hur verksamheten styrs, så är medias ansvarsutkrävande intervjuer ett sätt att ge medborgarna insyn och få svar på frågor om angelägna problem. Den som är ytterst ansvarig ska också kunna stå till svars för hur verksamheten bedrivs.

Kännetecknande för rikspolischef Anders Thornberg är dock att han ofta gör sig otillgänglig för intervjuer när Polismyndigheten är föremål för kritik. Vid sådana tillfällen väljer han istället att kommentera polisverksamheten i egna kanaler eller att skicka fram befattningshavare på lägre nivåer som får hantera medias frågor¹. SVT:s studiointervju i Aktuellt den 15 februari 2023 med rikspolischefen är därför en ovanlig händelse där han förväntades ge svar på angelägna och kritiska frågor om polisverksamheten.

1.2 Fallstudiens uppläggning

I föreliggande studie² undersöks hur rikspolischefen svarade på de frågor som ställdes under denna tv-intervju. Intervjun har valts som en utgångspunkt för undersökningen eftersom detta är ett av de få tillfällen då rikspolischefen ställt upp på vad som skulle kunna betecknas som en ansvarsutkrävande intervju.

Svaren kommer att analyseras både utifrån deras innehåll, det vill säga i vad mån de är korrekta och underbyggda, och utifrån rikspolischefens sätt att svara. Inom retoriken används ofta begreppen ethos, pathos och logos³. Ethos handlar om talarens trovärdighet och auktoritet, pathos rör talarens förmåga att väcka känslor som stöd för sitt budskap, medan logos handlar om budskapets sakinnehåll och hur argumenten underbyggs med fakta. Även om en talare har en god förmåga att utstråla auktoritet och trovärdighet och att skapa positiva känslor för sitt budskap, så är den viktiga frågan när det gäller en myndighet med ett av samhällets mest fundamentala uppdrag att redovisa fakta på ett korrekt sätt. En viktig uppgift i studien är därför att undersöka hur faktiska omständigheter redovisas. Bland annat granskas användandet av så kallade talepunkter. Begreppet står för förberedda yttranden och systematiskt återkommande fraser, ofta använda av makthavare och i politiska sammanhang. Sakuppgifter som rikspolischefen framför granskas i rapporten med avseende på deras faktiska innehåll, till exempel vad angivna numeriska uppgifter innebär.

Rimligen har rikspolischefen förberett sig noga för att kunna svara på frågor och bemöta kritik. För att preparera sig förfogar rikspolischefen över ett kansli med egna rådgivare i kommunikationsfrågor. Det finns också en kommunikationsavdelning med 200 anställda. Det är självklart att en myndighetschef, liksom andra personer som intervjuas, kan göra misstag och i stunden uttrycka sig mindre lyckat. Syftet

¹ Se t.ex. Holgersson & Grahn, 2021.

² Publicerad 16 maj 2023. Den utgör en del i en återkommande granskning av Polismyndighetens mediastrategi, där tendensen att skönmåla och undanhålla information är ett grundläggande problem. Se t.ex. Holgersson, 2013; 2015a; 2015b; 2021a; 2021b; 2022; Holgersson & Grahn, 2021; Holgersson, Grahn och Granér, 2022.

³ Ursprungligen begrepp från Aristoteles som fått en bred spridning, med lite olika användningsområde. Det ligger inte inom ramen för denna rapport att gå in på hur begreppen används i olika sammanhang, men de sägs ofta sammanfatta vad som krävs för att kunna övertyga en publik.

är emellertid att identifiera återkommande budskap och tydliga mönster i sättet att hantera intervjusituationer.

Bild 1. Ett standardsvar från rikspolischefen när polisen är föremål för kritik⁴

Rikspolischefen hänvisade i intervjun i Aktuellt återkommande gånger till en pågående så kallad "särskild händelse" i Stockholm. I **bilaga 1** presenteras på ett schematiskt sätt hur denna insats har hanterats medialt, vilket inkluderar inspel av rikspolischefen. I **bilaga 2** redovisas några exempel på andra intervjutillfällen där rikspolischefen medverkat. Bland annat berörs polisens presskonferens den 2 maj 2023 där rikspolischefen och två höga chefer muntligt redogör för information som de valt att föra fram. **Bilaga 3** består av en transkribering av den intervju som är studiens utgångspunkt.

⁴ Se t.ex. Holgersson, 2023.

2. Intervjuns upplägg och fokus

Programmet inleds med ett citat från en debattartikel undertecknad av rikspolischefen: *”Den brottsutveckling vi ser nu i Sverige är exceptionell, oerhört allvarlig och på en nivå vi aldrig tidigare sett.”*⁵

Programledaren konstaterar att det är rikspolischefens egna ord om den brottsvåg som rullar över landet och fortsätter: *”Samtidigt växer nu kritiken mot samme rikspolischef”*. Därefter redovisas olika inslag med kritik mot polisledningen, men också uttalanden från rikspolischefen, bland annat att polisen kraftsamlar för att se till att Stockholm är *”tryggt och säkert”*.

Startpunkten för intervjun är den statistik på uppklarning av mord i gängmiljö som ställs i relation till ökningen av polisens anslag, där programledaren sammanfattar:

”När det gäller dödsjutningar kopplade till gängkriminalitet så går utvecklingen åt helt fel håll. I början av 90-talet så dömdes en person i 80% av fallen. Runt millennieskiftet hade uppklaringsprocenten sjunkit till 50% och idag så döms en person i ungefär 25% av fallen. Det betyder alltså att vid tre av fyra dödsjutningar så döms ingen. Samtidigt så har anslagen till polisen ökat markant de här senaste åren. Från 21,1 miljarder 2015 till 37 miljarder i år. Och nu så ökar också kraven att polisen ska leverera resultat.”

Rikspolischefen är en myndighetschef iklädd uniform som företräder Sveriges största myndighet, vilket utstrålar auktoritet och ingjuter förtroende. Efter att ha hälsat Anders Thornberg välkommen inleder programledare med att säga att denne idag har suttit exakt fem år på posten. Han ställer sedan första frågan⁶.

⁵ DN, 2023a.

⁶ I citaten i rapporten är vissa stakningar m.m. borttagna för att underlätta läsning. Vissa ord är markerade i svart och stora bokstäver för att tydliggöra och fånga upp vissa förhållanden och faktorer.

3. Fråga 1

3.1 Frågeställning

Den första frågan ställs mot en bakgrund av den inledningsvis redovisade statistiken:

”Många är ju oroliga för den utveckling som vi har och de som undrar om ni kommer att klara av det här. De som tvivlar på att ni har greppet och kan få fler dömda. Vad svarar du dem?”

Bild 2. Statistik över uppkläring av gängmord och anlagen till polisen syns i bakgrunden när rikspolischefen ska svara på den första frågan

3.2 Rikspolischefens svar

*”Det är oerhört viktigt att vi kan få så många som möjligt dömda. Men jag måste ändå börja med att kommentera den siffran som ni visade här. Det är riktigt att vi har fått mycket mer i anslag och pengar. Men det är en exceptionell situation vi har i Sverige. Och samtidigt har vi bland den lägsta polistätheten i Europa. Vi håller på och växer nu. Vi är **mitt** i den tillväxten och vi kommer att få **ännu** mycket mer resurser framöver, de kommande åren. Vi ska öka med 4000 poliser de närmaste åren.”*

3.3 Analys av rikspolischefens svar

Det som utmärker svaret är att det i själva verket inte alls är ett svar på den ställda frågan. För att åstadkomma detta använder rikspolischefen en rad retoriska förfaranden:

1. Inleda med att bekräfta utgångspunkten *”Det är oerhört viktigt att vi kan få så många som möjligt dömda”* för att skapa en bild av beslutsamhet trots att uttalandet i själva verket är en självklarhet.

2. Styra bort från frågan med frasen "jag måste ändå **börja** med att kommentera den siffran som ni visade här", vilket ger intryck av att svaret på frågan kommer att levereras, men att det inte kan göras utan ett antal initiala förtydliganden⁷.
3. Göra ett antal uttalanden som inte är svar på frågan men som genom intensiteten i framförandet tar bort fokus från den ursprungliga frågan.

Inledningsvis kommer tre yttranden (talepunkter) i rikspolischefens svar på den första frågan att analyseras. Det är uttalandet om:

- Polistätheten i Sverige i förhållande till polistätheten i Europa
- Att det råder en "exceptionell situation" i Sverige
- Att svensk polis befinner sig "mitt" i tillväxten

3.3.1 Polistätheten i Sverige i förhållande till polistätheten i Europa

Yttranden med en hänvisning till den genomsnittliga polistätheten i Europa är en av de numera vanligaste förekommande utsagorna när polisledningen ska svara på kritik⁸. Argumenten har sin grund i statistik från Eurostat.

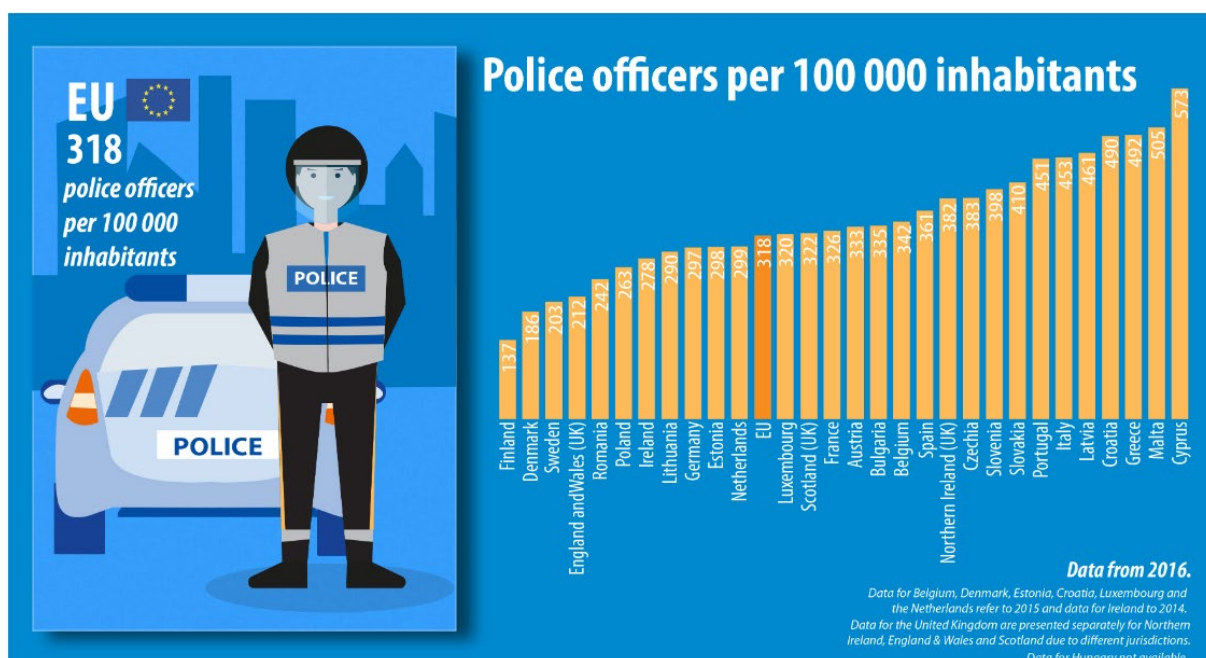

Diagram 1. Statistik från Eurostat om polistäthet⁹

Redan år 2017 förekom i media uppgifter om att Sverige har en låg polistätheten i jämförelse med EU genomsnittet¹⁰. Under 2019 fick frågan ett större genomslag i media¹¹ och lyftes även exempelvis fram av en tidigare polisanställd forskare: "Sverige fjärde sist bland EU-länderna vad gäller polistäthet"¹². Statistiken är emellertid svår att använda sig av för att göra jämförelse av polistätheten mellan olika länder. Ändå kom frågan om polistätheten att få ett allt större utrymme i den politiska debatten¹³ och

⁷ Det följer ett återkommande mönster när rikspolischefen intervjuas, se exempelvis Ekots lördagsintervju den 23 april 2023 (Sveriges radio, 2023a).

⁸ Se t.ex. Holgersson, 2023.

⁹ Eurostat, 2019; se även Eurostat, 2022.

¹⁰ Se t.ex. SvD, 2017.

¹¹ Se t.ex. Dagens juridik, 2019; Altinget, 2019.

¹² Rostami, 2019.

¹³ Se t.ex. Sveriges riksdag, 2021.

inför valet år 2022 blev det något av en tävlan mellan olika politiska partier i att lova en ökning av antalet poliser¹⁴.

Strax innan jul år 2022 gav den nya regeringen Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som behövs vidtas för att *”nå målet om en polistäthet som åtminstone motsvarar genomsnittet i Europeiska unionen”*¹⁵, vilket har gjort det naturligt för polisedningen att hänvisa till en bristande polistäthet vid kritik mot polisen. Förklaringen har underlättats av att media, forskare och politiker nöjt sig med okritiska jämförelser mellan polistätheten i olika länder som bygger på statistik från Eurostat. Visserligen har det förekommit att fokuseringen på denna typ av jämförelser har ifrågasatts¹⁶, men på det stora hela har jämförelsen accepterats.

Det som gör statistikjämförelsen problematisk är de stora skillnaderna mellan olika länder och deras poliskårer¹⁷. Det medför att det inte meningsfullt att göra en direkt jämförelse av polistätheten mellan länder i Europa. Till skillnad från Sverige finns det i många länder en kommunal polis som kan ha begränsade befogenheter och uppgifter som liknar de som svenska ordningsvakter har. I Sverige utbildas och förordnas ordningsvakter av Polismyndigheten. De lyder under Polismyndigheten, upprätthåller allmän ordning och innehar flera polisiära befogenheter och skyldigheter¹⁸. För fyra år sedan publicerade Polismyndigheten rapporten: *”Hur Polismyndigheten tillsammans med 8300 ordningsvakter gör hela Sverige tryggt och säkert”*¹⁹. Sedan dess har antalet ordningsvakter ökat kraftigt²⁰. Om dessa skulle räknas in i statistiken, med tanke på deras uppgifter och befogenheter i jämförelse med kommunala poliser i vissa andra länder, når svensk polis upp till ett EU-genomsnitt avseende poliser per capita.

Vidare finns det arbetsuppgifter i Sverige såsom parkeringsövervakning, kontroll av färdbiljetter på allmänna kommunikationsmedel, uppdrag i hamnar, skogar, finans, fängelser, flygplatser och tull som utförs av tjänstemän som i Sverige inte räknas som poliser, men som i vissa andra länder definieras som poliser och därmed ingår i Eurostats statistik över antal poliser. Dessutom finns det i vissa länder polisorganisationer som har en militär inriktning och uppdrag. Även om det finns organisatoriska skillnader mellan polisen i de nordiska länderna är det mer relevant att jämföra polistätheten mellan dessa länder. I en sådan jämförelse ligger Sverige över genomsnittet på antalet poliser per 100 000 medborgare²¹.

Att den politiska debatten till stora delar handlar om att öka antalet poliser i Sverige har gjort att frågan om **hur** polisen använder tilldelade resurser har hamnat i skymundan. När nya polisresurser fördelats har målsättningen att framförallt lokalpolisområdesnivån ska stärkas inte uppfyllts. Istället har de nationella avdelningarna växt mer än polisregionerna och, inom polisregionerna, är det framförallt polisområdesnivån som vuxit²².

¹⁴ Se t.ex. Socialdemokraterna, 2022; Kristdemokraterna, 2022; Moderaterna, 2022.

¹⁵ Regeringskansliet, 2022.

¹⁶ Polistidningen, 2023a; Aftonbladet, 2022a.

¹⁷ När det gäller hur poliskårer i andra länder är organiserade har olika källor använts. Det handlar dels om beskrivningar poliskårer på polisens egna hemsidor t.ex. Nederländska polisen (2023), Finska polisen (2023) och Cypriotiska polisen (2023), men också andra typer av hemsidor som information om kommunen Marbella (2023). Jag har också ställt frågor till flera utländska ambassader i Sverige samt skrivit mejl direkt till vissa poliskårer (april, 2023).

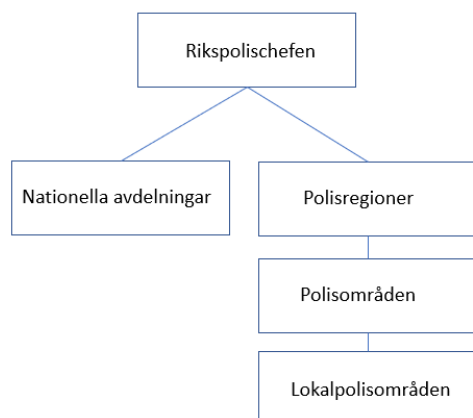
¹⁸ Regleras i lagen (1980:578) om ordningsvakter (LOV) och polislagen (1984:387) (PL). Se även Polismyndigheten, 2020a.

¹⁹ Polismyndigheten, 2019a.

²⁰ Säkerhetsföretagen, 2022.

²¹ Uppgifter om antal poliser i respektive land inhämtat genom uppgifter på polisens hemsidor och genom att ställa kompletterande frågor till vissa poliskårer genom mejl (april 2023).

²² Brå 2023a, sidan 10.

Figur 1. Målsättningen att framförallt stärka lokalpolisområdena har inte uppfyllts²³ (som t.ex. Borlänge, Norrköping och Helsingborg) där personalen längst ut i linjeverksamheten arbetar med att bland annat bemanna polisbilar.

Polisledningens återkommande hänvisning till behovet av fler poliser i kombination med yttranden om att polisyrket måste uppgraderas kan ge ett intryck att polisledningen ser personalen som organisationens viktigaste resurs²⁴. I praktiken hanteras inte polisanställdas behov, intresse och förmåga som en central fråga av den högsta polisledningen²⁵. Trots att det finns starka belägg för att det är viktigare att öka redan anställda polisers motivation och kompetens än att anställa och utbilda nya poliser²⁶ har fokus legat på det sistnämnda.

En annan omständighet som gör det vanskligt att använda måttet poliser per capita är att det i polisens uppdrag finns arbetsuppgifter som kan utföras av andra än polisutbildade. En fokusering på antal poliser blir därmed missvisande eftersom det då ur ett redovisningsmässigt perspektiv är fördelaktigt att ha en polis som arbetar med administrativa uppgifter framför att ha civilanställda med en mer anpassad utbildning och bakgrund. Att det ska vara en viss andel poliser har blivit styrande när antal anställda inom polisen ska öka. Det har riktats hård kritik mot denna ambition eftersom det inte bygger på en verksamhetsanalys. Brå har till exempel framfört att: *"Det anses skada verksamheten och polisregionerna menar att de själva bör få bestämma vad som är en lämplig fördelning, utifrån deras olika behov."*²⁷. Denna inriktning påverkar därmed att polisen inte klarar av sina grundläggande uppdrag²⁸.

Det kan noteras att rikspolischefen med den expertis som han borde ha inte har invänt mot politikerns och andra aktörers okritiska jämförelser av polistäthet mellan olika länder. Istället verkar det som han har använt dessa jämförelser som ett sätt att vinna tid att behöva förklara varför de stora resursförstärkningarna inte återspeglas i polisens resultat. Det går hela tiden att hänvisa till att polisen inte når upp till ett EU-genomsnitt.

Sammanfattningsvis är hänvisningen till polistätheten i Sverige i förhållande till polistätheten i Europa inte ett relevant argument.

²³ Se Brå 2023a, sidan 10.

²⁴ Holgersson, 2023.

²⁵ Se t.ex. Holgersson & Westman, 2021, kapitel 10. Holgersson, Bünzli & Shamhi, 2023, kapitel 10.

²⁶ Se Holgersson & Knutsson, 2008; 2012a.

²⁷ Brå 2023a. Sidan 9.

²⁸ Se Knutsson & Holgersson, 2023.

3.3.2 Att det råder en "exceptionell situation" i Sverige

Under 2022 minskade antalet anmälda brott med cirka två procent jämfört med föregående år²⁹. Av Brå:s statistik framgår att det år 2022 var 116 fall av dödligt våld, vilket var tre fall fler än föregående år³⁰. Det dödliga våldet per 100 000 i befolkningen har ökat de senaste tio åren, men har tidigare legat på betydligt högre nivåer jämfört med vad det gör i dagsläget (se diagram 2).

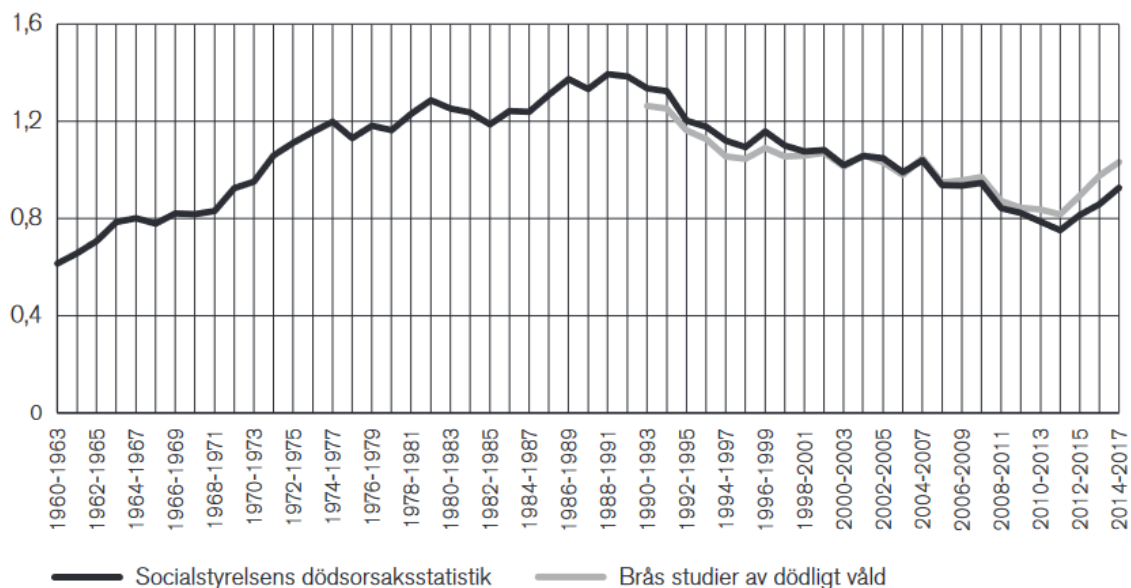

Diagram 2. Dödligt våld per 100 000 i befolkningen (Glidande fyraårsmedelvärden) 1960-2017³¹.

Skjutvapen har dock använts i högre grad vid konstaterade fall av dödligt jämfört med tidigare. Runt millennieskiftet var det ett 20-tal fall per år och det låg på ungefär denna nivå i drygt tio år. I mitten av 10-talet ökade antalet fall för att mellan år 2017 och 2021 ligga på drygt 40 fall per år. Under 2022 ökade det till 61 fall (se diagram 3). Således en historisk hög nivå år 2022.

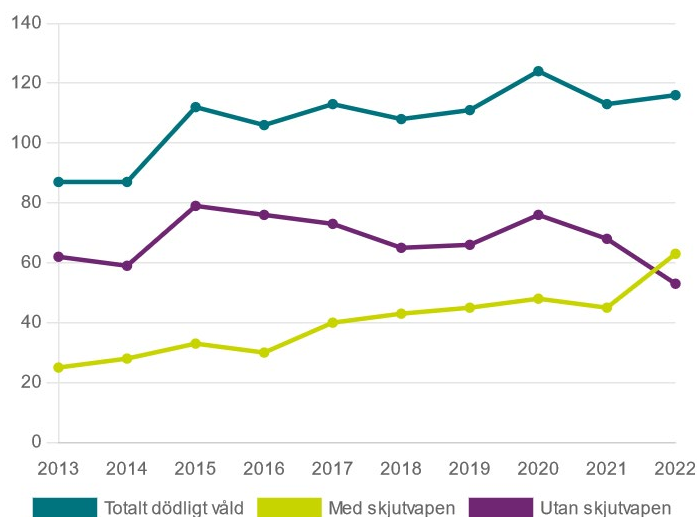

Diagram 3. Dödligt våld med skjutvapen och utan skjutvapen³².

²⁹ Brå, 2023b

³⁰ Brå, 2023c

³¹ Källor: Socialstyrelsen och Brå. Brå 2019, Sidan 23.

³² Brå, 2023.

När det gäller sprängningar under 2022 så ökade antalet från föregående år, men låg betydligt lägre jämfört med tidigare år (se diagram).

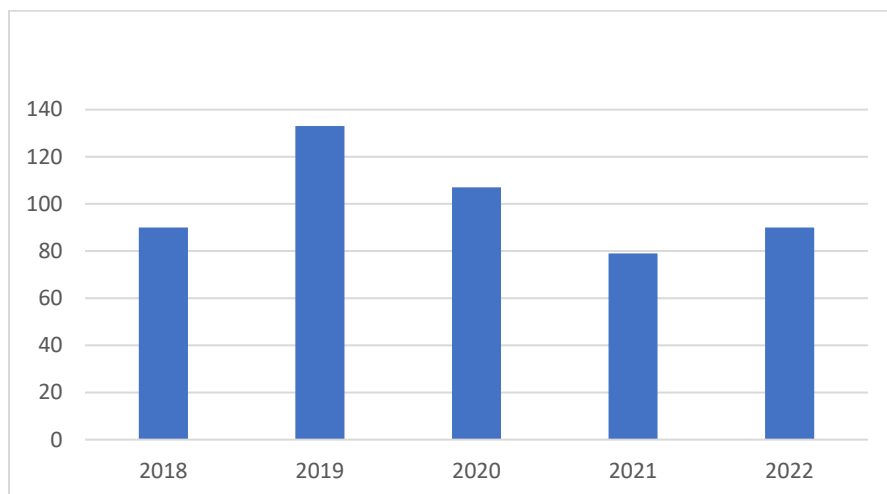

Diagram 4. Sprängningar de senaste fem åren³³.

De första månaderna under år 2023 har antal skjutningar och antal dödsjutningar minskat i jämförelse med motsvarande period år 2022³⁴. Antal sprängningar ligger dock högre än de gjort tidigare år³⁵. Men även om år 2022 och början av år 2023 ur vissa aspekter inte är exceptionella finns det en grund i rikspolischefens yttrande. Det råder visserligen inte en exceptionell situation när det gäller den generella brottsutvecklingen eller dödligt våld, utom för en viss typ av modus. Frågan är emellertid om det har påverkat polisverksamheten på ett exceptionellt sätt. Utan inblick i verksamheten är det lätt att dra en sådan slutsats eftersom den framförs av en rikspolischef och att denne kan uppfattas både ha en god insyn i verksamheten och vara mycket tillförlitlig när det gäller faktauppgifter.

Vid grova brott som skjutningar och sprängningar används initialt de poliser som ingår i den normala linjeverksamheten. Det rings också in personal med specialistkompetens för att hantera ärendet i den akuta fasen. Eftersom dessa resurser inte är så stora och att de ianspråk tas under en kort tidsperiod så har ökningen av bland annat antal dödsjutningar de senaste 20 åren ur denna aspekt en minimal påverkan på polisens totala resursåtgång.

Efter den akuta fasen fördelas i normalfallet dessa ärenden på utredare som arbetar med grova brott. Dessa utredare är ett mindre antal, framförallt de som har en omfattande erfarenhet av att utreda grova våldsbrott. Det påverkar förutsättningarna att nå framgång i denna typ av ärenden. Polisledningen har del i att denna situation har uppstått genom bland annat vissa organisatoriska beslut där väl fungerande specialenheter lagts ned och genom att inte behandla personalen som organisationens viktigaste resurs³⁶. Polisledningen framställer det dock ofta som om uppmärksammade tillkortakommanden beror på att de drabbats av något utanför Polismyndighetens kontroll trots att det ofta beror på beslut som fattats inom myndigheten³⁷.

³³ Polismyndigheten, 2023a.

³⁴ Polismyndigheten, 2023b.

³⁵ Polismyndigheten, 2023b.

³⁶ SvD, 2022b; Holgersson & Westman, 2021.

³⁷ Holgersson, 2023; se även Holgersson & Westman, 2021.

Den låga uppkläringen av dödsjutningar är inte en isolerad företeelse. Det har riktats omfattande kritik mot polisens utredningsverksamhet³⁸. Utredningar blir liggande på hög. Många brott som borde leda till åtal blir aldrig utredda. Internrevisionen fann att Polismyndigheten inte följt Rättegångsbalken vid beslut att inte inleda förundersökning och att beslutsgrunderna vid nedläggning av ärenden verkar användas summariskt och i många fall felaktigt och missvisande³⁹. Det görs också misstag i alltför många utredningar. En förklaring till att situationen har förvärrats är att rikspolischefen inte har följt internrevisionens rekommendationer för utredningsverksamheten även när dessa bedömts utgöra en *"mycket väsentlig brist"* som kan medföra *"stora negativa konsekvenser"* för Polismyndighetens verksamhet och *"allvarligt"* påverka Polismyndighetens måluppfyllelse enligt regleringsbrev⁴⁰. Utredare som arbetade med dödsjutningar har riktat hård kritik mot polisledningen och menade att lösningen inte är mer resurser⁴¹. Det har fattats beslut inom polisen som haft en negativ påverkan på möjligheten att utreda dödsjutningar och även andra brott. Exempelvis minskade den generella uppklärningsprocenten med en tredjedel efter en organisationsförändring⁴².

Sammanfattningsvis flyttar argumentet att det råder en *"exceptionell situation"* fokus från polisens eget ansvar för de vikande utredningsresultaten.

3.3.3 Att svensk polis befinner sig *"mitt"* i tillväxten

Polisens budget har under nio år ökat från 21 till 37 miljarder. Det är inte så att polisen lägger tillförda resurser på en ny fabrik som måste bli klar innan resultaten kommer. Det handlar om en tjänsteintensiv verksamhet där resultatet av resursförstärkningen borde ge en relativt omgående effekt. Ökningen av antal anställda med 6000 personer har inte skett över en natt eller ens de senaste månaderna. Den har pågått under flera år, men det stora personaltillskottet har inte återspeglats i resultatet. Samma sak hände vid den omfattande ökningen av antalet poliser knappt tio år innan polisens stora omorganisation⁴³.

Sammanfattningsvis är argumentet att polisen befinner sig *"mitt"* i tillväxten irrelevant som en förklaring till att den stora budgetökningen inte återspeglats i resultaten.

³⁸ Se tex. Riksrevisionen, 2023a; Publikt, 2023; JO-beslut 2672-2008; JO 2576-2009.

³⁹ Se Polismyndigheten, 2021.

⁴⁰ Se Holgersson & Westman, 2021, kapitel 7

⁴¹ Holgersson, Grahn & Granér, 2022, bilaga 1.

⁴² Brå, 2002.

⁴³ Brå, 2013.

4. Fråga 2

4.1 Frågeställning

När rikspolischefen inte svarar på den första frågan bryter programledaren in: "Låt oss stanna där" och förtydligar därefter frågan:

*"Era kritiker menar ju att även om ni ligger efter andra länder så har pengarna börjat komma, men **resultaten kommer inte**. De som menar att det inte är hållbart, inte rimligt att det inte händer något. **Vad svarar du dem?**"*

4.2 Rikspolischefens svar

*"Vi är **MITT i tillväxten**. Vi har en **exceptionell** brottslighet. Det här är försummelser sedan lång tid tillbaka att vi inte har fått tillräckligt mycket resurser till svensk polis. **Nu växer vi**. Vi har en **exceptionell situation** i Stockholm som vi jobbar med. Jag kan ta ett exempel från den senaste tiden. Vi **jobbar väldigt hårt nu**. Vi har **kraftsamlat**, vi är **EN svensk polis**. Det innebär att vi kan ta resurser från hela polisen och förstärka där det är speciellt problematiskt. I Stockholm nu så **syns vi på gator och torg** i en sådan omfattning **som vi kan göra när vi har vuxit till EU-snittet**. Vi har förstärkt från hela landet. Vi **blåar** i hela Stockholm. Vi **är överallt**. Vi **äger geografien**. Vi **griper mer** än vi **någonsin** har gjort. Det är **fullt** på alla häkten. Jag pratar med kriminalvårdens ledning hela tiden och de har inga häkten där vi kan stoppa in de som vi griper. Det sitter en massa unga människor häktade nu och vi jobbar tillsammans med Stockholms stad, Stockholms kommun och hela Sverige och det finns också kopplingar i brottsligheten i Stockholm som går ut mot landet. Så det vi gör nu, det är det vi kan göra när vi har fullt med resurser. Vi har nya utredare som kommer utifrån landet. Vi har också olika resurser som [programledare bryter in]"*

4.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Bild 3. Några exempel på påståenden som finns anledning att granskas

Rikspolischefen undviker fortfarande att svara på frågan. Om inte programledaren hade brutit in hade rikspolischefen, liksom när det gällde första frågan, fortsatt att prata om andra saker än det frågeställningen gällde. I svaret återkommer tre yttranden (talepunkter) från svaret på den tidigare frågan:

1. Hänvisningen till en "exceptionell situation"
2. Hänvisning till låg polistäthet i förhållande till ett EU-snitt
3. Hänvisning att polisen befinner sig "mitt" i en tillväxt.

Svaret på fråga två innehåller dessutom en mängd nya påståenden som kräver en kommentar.

Nedan följer en uppställning av påståendena i rikspolischefens svar med kommentarer. I och med att argument återkommer slås vissa påståenden samman:

CITAT	KOMMENTAR
<i>Vi är MITT i tillväxten. [...] Nu växer vi.</i>	Se kommentarer till svaret på fråga 1.
<i>Vi har en exceptionell brottslighet. [...] Vi har en exceptionell situation i Stockholm som vi jobbar med</i>	Se kommentarer till svaret på fråga 1.
<i>Det här är försummelser sedan lång tid tillbaka att vi inte har fått tillräckligt mycket resurser till svensk polis [...] när vi har vuxit till EU-snitt.</i>	Svaret innehåller ett vanligt förekommande påstående att polisens tillkortakommande beror på otillräckliga resurser som andra har ansvar för. Det är inte svar på frågan eftersom den handlade om varför resultatet sjunkit trots ett stort resurstillskott . Se också kommentarer till svaret på fråga 1 vad gäller hänvisning till EU-genomsnitt.
<i>Vi jobbar väldigt hårt nu</i>	Är det först nu som polisen börjat arbeta väldigt hårt?
<i>Vi har kraftsamlat, vi är EN svensk polis. Det innebär att vi kan ta resurser från hela polisen och förstärka där det är speciellt problematiskt. [...] Vi har förstärkt från hela landet.</i>	Den typ av kraftsamling som rikspolischefen hänvisar till här har konstaterats vara en ineffektiv användning av polisens resurser ⁴⁴ .
<i>I Stockholm nu så syns vi på gator och torg i en sådan omfattning som vi kan göra när vi har vuxit till EU-snittet</i>	För att nå upp till det EU-snitt som rikspolischefen hänvisar till krävs en ökning med drygt 100 poliser per 100 000 invånare. Förstärkningen handlade om knappt 300 poliser ⁴⁵ i Stockholms län som har drygt 2,4 miljoner invånare ⁴⁶ . Det innebär att polistätheten ökade med drygt 10 poliser per 100 000 invånare i Stockholm, det vill säga ungefär en tiondel av det som krävdes för att nå upp till EU-genomsnittet. Rikspolischefens förespegling om förbättrade resultat baseras alltså på en felaktig beskrivning av ett förhållande.

⁴⁴ RRV, 2023; Holgersson & Westman, 2021; Holgersson, 2020; Holgersson, 2023.

⁴⁵ Polismyndigheten, 2023c; SVT, 2023d.

⁴⁶ Statistiska centralbyrån, 2023.

<p><i>Vi blåar i hela Stockholm.</i></p>	<p>En förstärkning på 300 poliser i hela Stockholm (där huvuddelen dessutom inte handlade om uniformerad personal) har inte förutsättningar att göra något större avtryck när det gällde synligheten – trots att det är lätt att få ett annat intryck av rikspolischefens yttrande⁴⁷. Det är oklart vad rikspolischefen menar med "blåar". Kanske vill han använda sig av en term som poliser i yttre tjänst använder sig av. "Blåar" innebär att polisbilar åker runt med blåljus i samband med brott för att se till att gärningspersoner inte vågar förflytta sig utan sitter och trycker. Syftet är bland annat att öka chansen för att en hundförare med hund ska kunna hitta dem. I Stockholms län finns drygt 2700 kilometer belagd väg⁴⁸. Till detta tillkommer andra vägar, cykelbanor och ytor. Inte ens om alla poliser i Sverige tjänstgör i Stockholms län skulle det vara möjligt att "blåa" i hela Stockholm. Man kan också fråga till vad nytta. Det finns ingen evidens för att polisbilar som rör sig i områden i sig påverkar vare sig brottsligheten eller tryggheten⁴⁹.</p>
<p><i>Vi är överallt</i></p>	<p>Uttalandet är en uppenbar överdrift. Om polisen verkligen hade befunnits sig överallt borde det inte vara några problem att klara upp dödsjutningar eftersom det alltid fanns ett vittne som var polis.</p>
<p><i>Vi äger geografin</i></p>	<p>Oklart vad rikspolischefen menar med "äger"⁵⁰. Sannolikt handlar det inte om en juridisk term om vem som är ägare till egendom utan istället om ett slanguttryck som betecknar att någon har vunnit eller har fått ett övertag i en maktkamp, till exempel i en diskussion (att bli "ägd"). Vad rikspolischefen menar med "geografin" är också oklart. Enligt Nationalencyklopedin betecknar termen dels ett allmänt kunskapsområde, dels en vetenskaplig disciplin och "<i>Ordet har i allmänt språkbruk kommit att få två innebörder: det kan syfta både på jordytans varierande verklighet och på beskrivningen och tolkningen av denna.</i>"⁵¹</p>
<p><i>Vi griper mer än vi någonsin har gjort</i></p>	<p>Oklart vilken statistik som rikspolischefen stödjer sig på. Att någon grips är dessutom inte samma sak som att någon blir lagförd för ett brott. Det var det som frågan gällde.</p>

⁴⁷ Se även exempelvis Ekots lördagsintervju den 22 april 2022 där han talar om att "vi har jättestora resurser från hela landet på plats" och "blåar vi ner Stockholm just nu" (Sveriges radio, 2023). Senare i intervjun pratar rikspolischefen om att polisen ser det som viktigt att tillgodose behov i hela landet, men att "en och annan" från lokalpolisområdena i landet har fått förstärka i Stockholm.

⁴⁸ Se Holgersson, 2014, bilaga 11 (statistik hämtad från Trafikverket)

⁴⁹ Kelling m.fl. 1974.

⁵⁰ Samma uttryck användes exempelvis i Ekots lördagsintervju den 22 april 2023 där han uttrycket att polisen "äger gator och torg" (Sveriges radio, 2023)

⁵¹ Nationalencyklopedin, 2023.

<p><i>Det är fullt på alla häkten.</i></p>	<p>Används ofta som något slags bevis på att polisens utredningsverksamhet fungerar bra⁵². Beläggningen på häkten påverkas dock i hög grad av straffskärpningar, att kriminalvården inte lyckats bygga ut och bemanna verksamheten i tillräcklig takt och av långa häktestider. En orsak till de långa häktestiderna är en ineffektiv utredningsverksamhet vilket bland annat beror på handläggningstiderna på NFC (Nationellt forensiskt centrum)⁵³. En hel del av de personer som sitter häktade är inte dömda för brott. Även om en domstol kommit fram till att en person på sannolika skäl kan misstänkas för ett brott och därför häktas är det långt ifrån att en domstol funnit att det är ställt utom rimligt tvivel att personen har begått brottet, vilket krävs för att denne ska dömas. En hänvisning till att häkten är fulla säger dessutom lite om hur många av skjutningarna som polisen lyckats få någon häktad i – trots att rikspolischefens yttrande kan ge ett sådant intryck⁵⁴. Det är så många som häktas varje månad för andra brott att inte ens insatser som Polismyndigheten beskrivit som historiskt stora tillslag mot organiserad brottslighet har gjort några synbara avtryck i statistiken⁵⁵.</p>
<p><i>Jag pratar med kriminalvårdens ledning hela tiden och de har inga häkten där vi kan stoppa in de som vi griper.</i></p>	<p>Om det är så att rikspolischefen pratar med kriminalvårdens ledning hela tiden huruvida det finns några nya häkten är det knappast rationellt. Det tar ju viss tid att bygga ett häkte. Gripna placeras heller i normalfallet inte i häkten, utan det sker först senare i processen.</p>
<p><i>Det sitter en massa unga människor häktade nu och vi jobbar tillsammans med Stockholms stad, Stockholms kommun och hela Sverige och det finns också kopplingar i brottsligheten i Stockholm som går ut mot landet.</i></p>	<p>Innehåller tre påståenden som är svåra att sammanfoga till någon meningsfull innebörd som väcker frågetecken. Det finns exempelvis 26 kommuner i Stockholms län. Arbetar polisen bara tillsammans med Stockholms stad och Stockholms kommun när det gäller problemet med de uppmärksammade skjutningarna och sprängningarna i detta län? Vilken koppling finns det mellan att många unga människor "sitter häktade nu" och arbetet tillsammans med Stockholms stad och Stockholms kommun? Vad menas med "jobbar tillsammans" med "hela Sverige" följt av "och det finns också koppling i brottsligheten i Stockholm som går ut mot landet"?</p>
<p><i>Så det vi gör nu, det är det vi kan göra när vi har fullt med resurser.</i></p>	<p>Med tanke på rikspolischefens föregående mening, har polisen nu "fullt med resurser" i Stockholm?</p>
<p><i>Vi har nya utredare som kommer utifrån landet. Vi har också olika resurser som</i></p>	<p>En omfördelning av resurser påverkar som regel den svenska polisens totala effektivitet i negativ riktning (RRV, 2023b; Holgersson, 2020 m.m.)</p>

⁵² Holgersson, 2023.

⁵³ Holgersson & Westman, kapitel 9.

⁵⁴ Se även till exempel Ekots lördagsintervju där journalisten ställde en kompletterande fråga vad gäller att rikspolischefens hänvisningar till att häkten är fulla inte är samma sak som att en skjutning klaras upp (Sveriges radio, 2023).

⁵⁵ Holgersson & Westman, sidan 31-32.

Sammanfattningsvis är många av rikspolischefens argument inte relevanta eller saknar underbyggnad. Det är ett återkommande fenomen när rikspolischefen yttrar sig. I bilaga 2 presenteras fler exempel på detta⁵⁶. Rikspolischefen utstrålar en auktoritet och inger förtroende som uniformsklädd chef för en myndighet som står för rättssäkerhet och trygghet. Detta minskar risken att bristfälligt underbyggda argument ifrågasätts.

⁵⁶ Se även exempelvis Holgersson & Grahn, 2021.

5. Fråga 3

5.1 Frågeställning

När rikspolischefen inte heller svarar på den andra frågan bryter programledaren in och gör ett nytt försök att gå tillbaka till grundfrågan:

”Och när det gäller de grövsta brotten, när kommer det att ge resultat då? När kommer det inte längre att bara vara var fjärde dödsskjutning där man hittar en skyldig person?”

5.2 Rikspolischefens svar

*”Det kommer att ge resultat framöver. Men vi kommer aldrig att komma upp i samma siffror som 80%, för det finns en **helt** annan mentalitet. **Ingen** pratar med oss överhuvudtaget. **MEN** vi jobbar med alla upptänkliga medel för att se till att vi på ett bättre sätt kan komma åt de som gör den här brottsligheten och kan vi inte ta dem för mord så tar vi dem för andra saker. Det här handlar om sprängningar och skjutningar. Det är ett symptom på en oerhört allvarlig situation där vi har där det finns ännu mer allvarlig organiserad brottslighet.”*

5.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Rikspolischefens retorik följer samma mönster som tidigare även om de talepunkter som förekom i svaret på den första och andra frågan här kompletterats med nya påståenden. Om inte programledaren hade brutit in hade rikspolischefen fortsatt att prata om annat än polisens del i den uppkomna situationen. Nedan följer kommentarer till de nya påståendena från rikspolischefen:

CITAT	KOMMENTAR
<i>Det kommer att ge resultat framöver</i>	Om rikspolischefen enbart hade svarat detta hade han sannolikt fått en följdfråga om vad han bygger denna utfästelse på. Genom att fortsätta sitt svar och prata om andra saker behåller han initiativet i intervjun och behöver inte underbygga påståendet.
<i>[...] vi kommer aldrig att komma upp i samma siffror som 80%</i>	Frågan gällde när fler än var fjärde dödsskjutning skulle klaras upp inte att 80% av dessa skulle klaras upp.
<i>[...] det finns en helt annan mentalitet. Ingen pratar med oss överhuvudtaget.</i>	Påståendet att <i>”ingen pratar med oss överhuvudtaget”</i> är felaktigt. Den svepande formuleringen förlägger problemet helt utanför polisens räckvidd, som en omständighet som inte går att påverka. I själva verket finns exempel på enskilda brottsutredare som med stor framgång får människor att våga vittna, bland annat genom att ta hänsyn till och hantera den rädsla som finns förknippad med detta. Dessutom kan nuvarande situation med svårigheter att få information och källor kopplas till hur polisen har organiserat sin verksamhet. Det finns områdespoliser med ett väl utbyggt kontaktnät som får värdefull information, men den lokala polisverksamheten har hanterats styvmoderligt av polisledningen ⁵⁷ . Andra skäl till att polisen inte får önskvärd information är

⁵⁷ Se bl.a. Riksrevisionens rapport (Riksrevisionen, 2023b).

	<p>svårigheten att komma fram på 114 14⁵⁸ och centraliseringen av polisens ledningscentraler⁵⁹.</p> <p>Argumentet framställer den egna organisationen som maktlös och därmed utan ansvar. Att på så sätt utmåla sin egen myndighet som ett hjälplöst offer kan på kort sikt skapa sympati och ett starkt stöd, men det tar inte hänsyn till att rädslan för att vittna också är ett tecken på att polisen av de mest utsatta inte uppfattas ha förmåga att skydda de som vågar gå emot starka kriminella krafter och lämna information eller vittna. Rikspolischefens sätt att beskriva detta som något som ligger utanför polisens kontroll kan därmed till och med stärka de krafter som skrämmar vittnen till tystnad.</p> <p>Indirekt förmedlar ett sådant uttalande även till de egna medarbetarna att det inte är deras ansvar när människor inte vågar ge tips eller vittna. I själva verket är detta en av polisens verkligt angelägna utmaningar, som borde ligga högt som en intern prioritet vad gäller metodutveckling och kraftsamling.</p>
<p><i>MEN vi jobbar med alla upptänkliga medel för att se till att vi på ett bättre sätt kan komma åt de som gör den här brottsligheten och kan vi inte ta dem för mord så tar vi dem för andra saker</i></p>	<p>Inte svar på frågeställningen. Dessutom: se kommentar på föregående påstående vad gäller huruvida polisen jobbar med "alla upptänkliga medel".</p>
<p><i>Det här handlar om sprängningar och skjutningar det är ett symptom på en oerhört allvarlig situation där det finns ännu mer allvarlig organiserad brottslighet.</i></p>	<p>Svaret är en variant på uttalandet om en "exceptionell situation" och är inte svar på frågeställningen när <i>det "inte längre kommer att bara vara var fjärde dödsskjutning där man hittar en skyldig person"</i></p>

⁵⁸ Knutsson & Holgersson, 2023.

⁵⁹ Holgersson, 2017.

6. Fråga 4

6.1 Programledaren fortsätter att försöka få rikspolischefen att svara på den ställda frågan

När programledaren inser att rikspolischefen inte kommer att svara på frågan bryter han ännu en gång in och säger:

"Det tror jag att alla förstår, men det [avbryts av rikspolischefen]"

6.2 Rikspolischefens fortsatta yttrande

"[...] och vi måste komma åt brottsvinsterna, så att vi måste använda samhällets hela krafter för att komma åt det här. I Stockholm just nu så är det en väldigt allvarlig situation, men vi har på ett annat sätt kunnat gå fram när vi har så mycket resurser. Mycket uniformerade poliser ute. Mycket utredare och det tar två år innan man ser laga kraft-vunna domar. Jag vågar säga att jag är försiktigt optimistisk med att vi kan agera på ett helt annat sätt"

6.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Rikspolischefens agerande följer samma mönster som tidigare. För att slippa svara på frågan tar han över initiativet och fyller upp talutrymmet med att hänvisa till resursbrist, till det ansvar som ligger på andra än polisen ("hela samhället") och till den särskilda insatsen i Stockholm (där resultat förespeglas om två år).

7. Fråga 5

7.1 Frågeställning

Programledaren gör ett nytt försök att komma tillbaka till grundfrågan genom att bekräfta att han har uppfattat rikspolischefens framförda argument och inte invänder mot dessa:

*"Jag tror att alla förstår att det är en väldigt komplex situation – att det är väldigt svårt på alla möjliga sätt. Men det som jag ofta hör det är att du pratar om omständigheterna runtomkring. Och de är förstås avgörande för att det ser ut på det här sättet, men när det gäller **ert** arbete och det ni själva gör: **Kan du se att det finns någonting hos er, som ni borde göra annorlunda med tanke på att upplärningsprocenten ändå är så låg?"***

7.2 Rikspolischefens svar

*"Absolut. Och det är det vi jobbar med nu. Men jag **SÄGER** att när vi jobbar som vi gör i Stockholm nu. När vi har **så** mycket resurser, när vi kan **kraftsamla**. När vi använder **HELA** resursen i **EN** svensk polis. Vi kan flytta ett visst antal poliser till Stockholm nu. För vi är för **FÅ** i hela polisen. Då kan vi jobba på ett helt annat sätt. Då kan vi vara mer offensiva. Vi **ÄR** på olika platser. Vi griper 13-14-åringar med skarpladdade vapen. Och det är det här sättet som vi vill kunna jobba på i hela Sverige. Och när vi **växer** så kommer vi bli bättre på att kunna fördela resurserna över hela landet. Det här är ett nytt sätt att jobba och det här är en **NY** brottslighet som vi inte har sett maken till tidigare."*

7.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Den mycket tydligt formulerade frågeställningen gör att rikspolischefen får svårt att ta upp andra trådar istället för att svara på frågan. Han är mer eller mindre tvungen att medge att det finns något som polisen kan göra och inleder svaret med att säga "*absolut*". Efter detta symboliska medgivande går han snabbt över till att upprepa att polisen just nu i Stockholm jobbar på ett sätt som han menar kommer att ge resultat. I svaret finns en irritation, som för att antyda att programledaren inte har lyssnat. ("*Men jag **SÄGER** att när vi jobbar som vi gör i Stockholm nu*"). Trots programledarens försäkran att både han och lyssnarna har förstått de olika förklaringar som har framförts, så är resten av svaret till största delen en upprepning av dessa. De nya argumenten utgör inte heller något svar på den ställda frågan om det finns något som polisen kan göra annorlunda med tanke på den låga upplärningsprocenten. Det är dels en information om 13-14-åringar med skarpladdade vapen och dels en information om att polisen "*är på olika platser*". Det sistnämnda uttalandet är svårtolkat eftersom det torde vara en självklarhet att alla poliser inte befinner sig på samma plats.

8. Fråga 6

8.1 Frågeställning

När rikspolischefen slutar prata ställer programledaren i stort sett samma fråga som tidigare:

*"Och när då du säger alla de här sakerna som du gör, men det jättemånga som är oroliga. 46% är oroliga över utvecklingen i Brå:s senaste undersökning. Vad är svaret till dem? När ger det resultat? Förutom att du nämner de här gripandena. Men när kommer fler att bli **dömda** av de här personerna?"*

8.2 Rikspolischefens svar

*"Det KOMMER att bli fler dömda. Vi dömer dem för andra brott också. Vi vet ofta vilka de är. Men bevisen räcker inte hela vägen. Man vill inte prata överhuvudtaget i rättegångar. Man vill inte vittna. De som blir skjutna vill inte tala om, och överlever, vill inte tala om att de har blivit skjutna. Det är komplicerat att utreda de här. Men vi tar dem för andra brott. Vi vet vilka de är. Vi har en GOD underrättelseverksamhet. Vi har koll på läget. Och det vi gör just nu i Stockholm det är att vi går på dem på alla upptänkliga sätt. Vi följer dem på olika sätt och ser till att vi tar dem för ANDRA brott. Om det ska lyckas så är det [avbryter sig] – Vi måste bli ännu bättre. Vi måste bli fler så att vi kan bli ännu bättre i polisen. Vi måste bli bättre i samhället på att ta brottsvinsterna och så måste vi bryta rekryteringen och insocialiseringen. Nu håller regeringen tillsammans med **oss** och en rad andra myndigheter på att ta fram en nationell strategi mot den grova organiserade brottsligheten där vi med stor kraft kan gå in och komma åt brottsvinsterna. Brottsvinsterna i Sverige uppgår varje år till 100-150 miljoner kronor. Det är narkotikabrott, det är bedrägerier, det är välfärdsbrottslighet och annan brottslighet och där vi måste komma fram i samhället också och komma åt den här"*

8.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Rikspolischefen inleder med att ge lugnande försäkringar - fler kommer att bli dömda. Det ger ett intryck av att han kan ge ett rakt och tydligt svar på programledarens fråga. Men resten av svaret handlar inte om konkreta faktorer som underbygger denna utfästelse. Istället övergår han snabbt till att förklara misslyckandet. De faktorer som räknas upp handlar inte alls om en förbättrad utredningskompetens utan om resurstillskott, andra aktörers ansvar, en övergripande nationell strategi och en betoning av polisens goda förmåga:

1. Att ingen vill vittna (*"Man vill inte prata överhuvudtaget i rättegångar. Man vill inte vittna. De som blir skjutna vill inte tala om att de har blivit skjutna"*)
2. Att polisen är extremt kompetent (*"Vi vet vilka de är. Vi har en GOD underrättelseverksamhet. Vi har koll på läget."*)
3. Att mer resurser kommer att lösa problemet (*"Vi måste bli fler så att vi kan bli ännu bättre i polisen"*).
4. Andra aktörers ansvar (*"Vi måste bli bättre i samhället på att ta brottsvinsterna och bryta rekryteringen och insocialiseringen"*).
5. Att det som tidigare saknats är en nationell strategi (*"Nu håller regeringen tillsammans med **oss** och en rad andra myndigheter på att ta fram en nationell strategi mot den grova organiserade brottsligheten där vi med stor kraft kan gå in och komma åt brottsvinsterna"*)

Rikspolischefen refererar upprepade gånger i intervjun (liksom vid andra tillfällen) till den pågående insatsen i Stockholm som ett lyckat exempel på polisens arbete mot skjutningar och sprängningar. I **bilaga 1** i denna rapport framgår att bilden av ett framgångsrikt arbete haltar när det gäller den målsättning som satts upp för insatsen i Stockholm. Vidare uttrycker sig rikspolischefen på ett sätt som tonar ned polisens ansvar för tillväxten av den organiserade brottsligheten. I anslutning till att han nämner bedrägerier berör han brottsvinster, samhällets ansvar och att en rad myndigheter medverkar till att ta fram en nationell strategi mot den organiserade brottsligheten. Polisens arbete mot bedrägeribrott har under lång tid varit mycket eftersatt och varit föremål för omfattande kritik⁶⁰. Bedrägeribrott har därmed varit ett område där den organiserade brottsligheten har kunnat breda ut sig och gödas. Denna problematik beror inte på avsaknaden av en gemensam nationell strategi mot den organiserade brottsligheten utan bottnar i att polisen inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att rätta till kända brister⁶¹.

Det är inte ovanligt att polisanställda kritiserar journalister för en okunskap när de exempelvis uttrycker att polisen anhöll en person eftersom det är ett beslut som fattas av en åklagare. I svaret från rikspolischefen säger han att: *"Vi dömer dem för andra brott också"*. Polisen dömer inte någon för ett brott. Det görs av en domstol. Tvärtom är det viktigt att polisen inte har en dömande inställning utan att förundersökningar bedrivs på ett objektiva sätt där alternativa hypoteser prövas. Utredningar vid grövre brott ska bygga på ett brett spaningsarbete där alla spår och tips tas emot, utreds och värderas. Förhörspersoner ska ges utrymme att lämna sin berättelse utan att förhørsledaren försöker pressa fram en utsaga som bekräftar en viss hypotes – exempelvis om den misstänktes skuld⁶². Ett identifierat problem vid utredningar av brott är att polisen tidigt låser sig vid en hypotes⁶³, där det finns en intern subkultur som går ut att förhör ska hållas så att ett erkännande kommer snabbt⁶⁴. Utredningar där alternativa hypoteser inte har utretts får ett antal negativa effekter och kan bland annat leda till att ett omfattande utredningsarbete kan omintetgöras av försvaret och att domstolen inte med tillräcklig sannolikhet kan slå fast att någon är skyldig för att en fällande dom ska komma ifråga.

Uttalandet *"Vi dömer dem för andra brott också"* beror inte på en bristande kunskap från rikspolischefens sida eller att det skulle kunna antas att det finnas en genomtänkt taktik bakom att uttrycka sig på detta sätt. Som påtalats i början av rapporten är det orimligt att ställa ett krav på den som intervjuats att varje uttalande i en intervju ska vara klanderfritt. Likaså uppger rikspolischefen att brottsvinsterna varje år uppgår till 100-150 miljoner kronor. Även det måste vara ett misstag där det inte skedde någon reflektion om rimligheten i den uppgivna summan. Om man utifrån rikspolischefen utsaga tidigare i intervjun utgår från att det finns 30 000 gängmedlemmar betyder det att den genomsnittliga brottsvinsten per år för dessa individer är 3300-5000 kr. Det vill säga någonstans mellan 67 och 96 kronor i veckan. I en annan intervju uppger rikspolischefen samma siffror men anger beloppet i miljarder istället för miljoner kronor.

⁶⁰ Se t.ex. JO 2576-2009; Polismyndigheten, 2021; DN, 2017; Polistidningen, 2021.

⁶¹ Se Holgersson & Westman, 2021.

⁶² Jakobsson Öhrn, 2016; Bring & Diesen, 2009.

⁶³ Se t.ex. SOU 2015:52; SVT, 2017; Dükler, 2019.

⁶⁴ Nyberg, 2010; Jakobsson Öhrn, 2016.

9. Fråga 7

9.1 Frågeställning

Programledaren gör ett nytt försök att komma tillbaka till grundfrågan om varför brottsupplärningen stadigt har försämrats kopplat till det polisen kan göra och i synnerhet till rikspolischefens eget ansvar som ledare och ytterst ansvarig för verksamheten:

"Får jag fråga Anders Thornberg: Allt det där du nämner, det har vi ju känt till i många, många år. Du har lett den här organisationen under fem år. Varför har det inte hänt mer under de här åren?"

9.2 Rikspolischefens svar

*"Det har hänt VÄLDIGT mycket. Det har varit en EXCEPTIONELL brottslighet. Det är **fullt** i fängelserna. Det är **fullt** i häktena, Vi griper väldigt mycket, men vi har en brottslighet som saknar motstycke. Vi har bland den lägsta polistätheten i Europa. Vi håller på och växer. Vi är **MITT** i tillväxten. Vi kommer att bli bättre när vi kan dominera och äga, som vi har gjort nu"*

9.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Svaret är en upprepning av tidigare yttranden som redan har kommenterats, med den skillnaden att rikspolischefen i detta svar dessutom ifrågasätter själva frågan. Den som frågar varför *"inte mer har hänt"* under hans år som rikspolischef kan inte ha förstått att det i själva verket har hänt *"VÄLDIGT mycket"*. Svaret spelar på känslor där frågan om polisens låga upplärning motsägs av försäkringar om lysande resultat.

10. Fråga 8

10.1 Frågeställning

Programledaren gör ett nytt försök att försöka få ett konkret svar på sin inledande fråga:

"Och de här grövsta brotten när kommer upplärningsprocenten att öka?"

10.2 Rikspolischefens svar

*"När vi bryter rekryteringen. När vi kan komma åt brottsvinsterna och när vi får tillräckligt mycket resurser så att vi tillsammans kan komma åt den här brottsligheten. När man använder samhällets **alla** goda krafter. Vi kommer att vinna till sist, de goda krafterna. Men det kommer att ta tid. Det har vi sagt hela tiden. Vi måste säga som är. Vi har för få [avbryter sig] inte satsat tillräckligt på de här frågorna."*

10.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Det är värt att notera att rikspolischefen inte nämner förhållanden i polisens sätt att bedriva sin utredningsverksamhet som en möjlighet att förbättra upplärningsprocenten (vilket anställda med erfarenhet av sådan verksamhet pekat på⁶⁵) utan hävdar att lösningen på att öka upplärningsprocenten är att bryta rekryteringen och komma åt brottsvinster. Detta är angelägna uppgifter för polisen, men det är inte ett svar på frågan om upplärningsprocenten. Han glider därefter omedelbart in på frågan om

1. Otillräckliga resurser (*"när vi får tillräckligt mycket resurser"*) och
2. Det ansvar som ligger på aktörer **utanför** polisen (*"att vi tillsammans"* och *"när man använder samhällets **alla** goda krafter"*)

I sista svaret påstår också rikspolischefen att polisen *"hela tiden"* har sagt att det kommer att ta tid. Som om den fråga som intervjun kretsar kring är besvarad för längesedan. Avslutningsvis konstaterar han att polisen *"måste säga som är"*, som om det påstående som följer (*vi har för få [...]*) inte är en undanflykt utan en sanning som kan vara svår att uttrycka. Att rikspolischefen verkar hindra sig själv i meningen *vi har för få [...]*, kan ha att göra med att han under tiden han uttalar detta inser att frågan gällde de vikande resultaten i relation till det stora resurstillskottet. Istället för att avsluta meningen ändrar han formulering och säger med oklar syftning *"Inte satsat tillräckligt på de här frågorna"* vilket antingen kan syfta på att samhället/politiken inte har satsat tillräckligt på polisen eller att polisen själv inte har satsat tillräckligt på brottsupplärningen. Den sistnämnda betydelsen skulle i så fall bryta mot det budskap som dittills har framförts.

⁶⁵ Se t.ex. SvD, 2022b.

11. Fråga 9

11.1 Ny frågeställning och efterföljande dialog

Efter att frågorna som handlar om polisens verksamhet och resultat inte har fått något riktigt svar väljer programledaren att byta spår och komma in på den kritik som riktats mot polisen vad gäller vänskapskorruption och tillsättande av tjänster. En ny fråga ställs med anledning av en just uppmärksammat privat relation mellan den tidigare biträdande rikspolischefen och en anställd. Nedan redovisas denna och efterföljande dialog (programledarens frågeställningar fetstilmarkeras i nedanstående dialog):

”En del av den här kritiken som luftas nu den handlar nu också om polisledningen, den handlar om historien att Mats Löfving, tidigare Noa-chefen var inblandad i och underrättelsechefen Linda Staaf. Nu är det så att det finns en NY historia med Mats Löfving som det skrivs om i Polistidningen ikväll. En ny kärlekshistoria, en ny relation på hans arbetsplats. Vad handlar det om?”

”Nu pågår det en mängd olika utredningar. Nästa vecka så kommer Gunnar Viksten att presentera sin utredning. Det pågår en åklagarledd förundersökning. Vi har [avbryter sig] Det här är oerhört [avbryts]”

”Och vad handlar det där som det skrivs om i Polistidningen?”

”Det kommer vi att kunna berätta om så småningom. Det handlar om en mängd olika saker som vi vill gå till botten med för det är oerhört viktigt för polisen och för polisens förtroende att allting går rätt till i Polismyndigheten och vi jobbar med alla olika frågor vi kommer gå igenom allt som är aktuellt för att se och kunna lämna ett svar, för jag tror att många vill veta vad det är som hänt i ledningen av svensk polis och det kommer vi att lämna.”

”Det polistidningen skriver om är att han hade en relation med en facklig företrädare som också satt i den nationella skyddskommittén där han var ordförande. Stämmer det?”

”Ja, det stämmer, men det har varit en rad olika påståenden hela tiden och nu utreds det av åklagare och en särskild utredare och jag tycker att det är viktigt att man går till botten och presenterar allt på en gång.”

”Att en person som Mats Löfving, som då har varit inblandad i den första historien och nu då eventuellt en historia till. Ifrågasatt på flera sätt - att han kan ha haft den här ledande rollen för svensk polis. Vad säger det om er förmåga att rekrytera bra personer?”

”Vi har en av de mest noggranna rekryteringsprocesserna som finns för den högsta ledningen i svensk polis - Det finns ingen som har en så noggrann [avbryter sig] Det finns alltid – olika individer kan göra olika saker i olika skeden av sitt liv. Jag vill inte föregå utredningen. Ni kommer att få ett svar på det här. Vi tar väldigt allvarligt på det här. Det är VIKTIGT för polisens förtroende att gå till botten med det. Det är också en styrka att vi kan prata om det och att vi kan utreda det och vi kan komma fram till ett svar så småningom och vi kommer att lämna ett svar de kommande [avbryts]”

”Men är det inte väldigt problematiskt att det kan gå till på det här sättet?”

”Det är klart att det är problematiskt. Men jag tror att om man tittar på många olika arbetsplatser så finns det olika saker som händer i människors liv i olika tillfällen. Och då är det VIKTIGT att man går till botten med det. Och det gör vi nu i svensk polis.”

”Men måste man inte en hög polischef ha ett väldigt gott omdöme för att kunna leda den här verksamheten som är väldigt viktig för hela landets säkerhet med tanke på det allvarliga läge som vi befinner oss i?”

”Absolut. Och om det visar sig att så inte har varit fallet så kommer vi att vidta åtgärder. Vi är inte klara med utredningen ännu. Jag vill inte stå här och föregå den utredningen. Men vi kommer gå till BOTTEN med det här. Det lovar jag.”

”Du har själv sagt tidigare att du är trygg med hur du har hanterat det här. Är du lika trygg idag?”

”Jag är trygg med det. Och sen så får utredarna tala om det är något som är fel eller inte, men jag är trygg med det.”

11. 2 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens yttrande

Rikspolischefen säger i en intervju i Ekots lördagsintervju i april 2023 att utredningen tillsattes på grund av att den mediala uppmärksamheten var stor⁶⁶, men i tv-intervjun i Aktuellt framställer rikspolischefen det som att polisen på eget initiativ – inte som en reaktion på mediabevakning och yttre press – har valt att *”gå till botten”* med händelser som myndigheten i själva verket försökt dölja⁶⁷. Polisledningen har på olika sätt agerat för att historien inte skulle få någon uppmärksamhet och har därefter på olika sätt motverkat insyn⁶⁸. Den utredare som rikspolischefen hänvisar till utredde dessutom inte det nya fall som programledaren tog upp. I det avseendet är svaret från rikspolischefen därför direkt missvisande, men går inte att ifrågasätta eftersom utredningen vid tidpunkten för intervjun inte var redovisad. I svaren framstår det som att syftet med att *”gå till botten”* med frågorna är att ta reda på vad som hänt. I praktiken förefaller den utredningen som presenteras en vecka senare syfta till att fria rikspolischefen själv från misstanken att inte ha värnat om rättssäkra processer vid personfrågor, till exempel frågor om jäv och sammanblandning mellan yrkesrelationer och privata relationer. I utredningen fästes stor tillit vid informanter, till exempel rikspolischefen själv, som hade ett intresse av att inte framställa sitt eget agerande i negativ dager. Underlag för att styrka eller ifrågasätta deras utsagor hade som regel utelämnats⁶⁹.

Vidare försäkrar rikspolischefen att polismyndigheten har en organisation höjd över alla misstankar. Han hävdar att:

”Vi har en av de mest noggranna rekryteringsprocesserna som finns för den högsta ledningen. Det finns ingen som har en så noggrann [...]”⁷⁰

⁶⁶ Sveriges radio 2023a.

⁶⁷ Se agerandet när handlingar begärdes ut rörande Staaf/Löfving i Holgersson, 2021a, bilaga 2. Se även polistidningen 2023b.

⁶⁸ Se t.ex. medias intresse av att intervjua rikspolischefen SVT, 2023e

⁶⁹ Kommer presenteras i en kommande rapport.

⁷⁰ Liknande påstående framfördes i Ekots lördagsintervju i april 2023 (Sveriges radio, 2023a).

Det finns paralleller till Donald Trumps retoriska knep (att tala om sina egna och sitt kabinetts/partis bedrifter som oöverträffade)⁷¹. Påståendet är ett av många exempel (fler finns i bilaga 2) på yttranden från rikspolischefen som kan ge ett välunderbyggt intryck trots att det inte finns något underlag som styrker yttrandet. Att påstå att "ingen" har en så noggrann rekryteringsprocess utmanar dessutom den bild som fackliga organisationer ger. Många faktorer talar för att det inom den svenska polisen finns flera andra faktorer än de i regeringsformen fastslagna kriterierna såsom förtjänst och skicklighet som styr vid rekrytering – både till höga chefstjänster⁷², och andra chefstjänster inom Polismyndigheten:

*"Polismyndighetens förhållningssätt vid tillsättning av chefer i förlängningen utgör en fara för rättssäkerheten, för insynen för medborgarna och för en rekrytering som grundar sig i skicklighet och förtjänst"*⁷³.

När det gäller den granskning som åberopas är det liksom vid utredningen om påskupploppen rikspolischefen som valt utredaren⁷⁴. Det är problematiskt när det gäller att få en tillförlitlig genomlysning av områden där rikspolischefen själv är ytterst ansvarig.

⁷¹ En forskare som granskade rapporten framförde, med tanke på vad som framkom om rikspolischefens sätt att uttrycka sig under intervjun i Aktuellt och under andra intervjuer, att det vore lämpligt att presentera en plansch från en valkampanj i USA med en bild på Richard Nixon med texten: "Would you buy a used car from this man?"

⁷² Se t.ex. Lag och avtal, 2020; Holgersson & Westman, 2021; Holgersson, sidan 11; Holgersson, 2021a, bilaga 2.

⁷³ Polisförbundets JO-anmälan 3132-2016.

⁷⁴ Holgersson, Bünzli & Shamhi, 2023.

12. Fråga 10

12.1 Frågeställning

Programledaren kopplar tillbaka till den övergripande frågan om polisen klarar sitt uppdrag och hur rikspolischefen i det perspektivet ser på sitt eget ansvar.

”Och om man då går till den mer övergripande bilden så hörde vi här Richard Jomshof, justitieutskottets ordförande, säga att det är dags att byta ut polisledningen och dig. Vad svarar du på det?”

12.2 Rikspolischefens svar

*”Vi ägnar [avbryter sig] Jag och mina medarbetare. Vi är **35 000 i polisen**. Vi **ägnar dag och natt** för att det ska vara tryggt och säkert i hela landet. Jag har **FANTASTISKA** medarbetare som jobbar med det. Jag är helt besjälad av det här uppdraget också. Jag har inte ens tid att fundera över det. **VARJE DAG DYGNET RUNT** jobbar vi för att det ska vara tryggt och säkert i Sverige. **Det kommer jag att fortsätta med.** ”*

12.3 Kommentarer till innehållet i rikspolischefens svar

Rikspolischefen vet nu att intervjun håller på att avslutas och använder sig framförallt av fraser med en stark känslomässig laddning, som ofta används när polisen utsatts för kritik, nämligen att polisen:

- arbetar ”dag och natt”
- arbetar för att ”det ska vara tryggt och säkert i hela landet”
- har medarbetare som är ”fantastiska”

Med tanke på att polisens samhällsuppdrag är att finnas tillgänglig dygnet runt och polislagens första paragraf om polisverksamhetens ändamål anger att polisens verksamhet utgör ”ett led i samhällets verksamhet för att främja rättvisa och trygghet”, är de två första utsagorna bara ett konstaterande av det som regleras i polislag och myndighetsdirektiv. Rikspolischefen förstärker dessa utsagor med omdömet att polisanställda är ”fantastiska”, och målar därmed upp en bild av en extraordinär kompetens och hängivenhet. Nästan som att valet att arbeta ”dag och natt” är ett frivilligt åtagande och att omsorgen om alla invånares trygghet är ett val (och inte ett åliggande). Genom att på frågan om hans egen förmåga att leda organisationen istället tala om samtliga 35 000 medarbetares förträfflighet framstår han som en försvarare av sina medarbetare och att ifrågasättandet av honom framförallt drabbar dem. Denna glidning när det gäller att svara på frågan om sin egen förmåga att leda verksamheten har gjort honom till en del av en hängiven skara polisanställda som är så besjälade av uppdraget att de inte ens hinner fundera över om det som görs är effektivt. Yttrandet spelar på känslor.

12.4 Avslut på intervjun

Programledaren avslutar intervjun med att säga:

”Tack så mycket Anders Thornberg för att du kom hit ikväll.”

Rikspolischefen har ställt upp på en intervju och inställt sig i studion, men trots att programledaren är väl förberedd och ställer välgrundade och tydliga frågor får han istället för svar långa utläggningar om annat än det intervjun gäller. Medias uppgift att granska makten blir komplicerad om makthavare inte vinnlägger sig om att svara på ett sakligt och uppriktigt sätt. Programledaren hade i sitt tack till rikspolischefen kunnat lägga till att han beklagade att de frågor som ställts inte blivit besvarade. Det är inte dock brukligt att uttala detta, eftersom det vore oartigt. Denna obenägenhet att skapa dålig

stämning kan få den oavsiktliga konsekvensen att media i slutändan blir en del av den dramaturgi där de makthavare som ska granskas också bestämmer villkoren⁷⁵.

Journalister och polisanställda har uttryckt att "*polisen gör sig själv en björntjänst*"⁷⁶ i sitt sätt att agera genom att dölja problem. I förlängningen ökar det risken för skandaler, där media tenderar att fokuserar på det kittlande och uppseendeväckande, och att det ger ett sämre underlag för förbättringar än om redovisningen av brister hade kommit från polisen själv. En ökad öppenhet hos Polismyndigheten, där till exempel rikspolischefen uppriktigt kunde redovisa inte bara framgångar utan även misslyckanden och vidta åtgärder för att komma tillrätta med dessa skulle minska behovet av kritiska granskningar i form av skandalreportage. Skandalen Löfving/Staaf är ett exempel på detta. Upprinnelsen till medias granskning var en kritik av hur Polismyndigheten undanhåller allmänna handlingar när innehållet i dessa kan blottlägga tveksamma förfaranden⁷⁷. En av fallbeskrivningarna handlade om tillsättningen av underrättelsechefen. När medias granskning visade att det fanns en privat relation rullades fler och fler detaljer upp, som sammantaget ledde till en utvidgad bevakning av de medialt gångbara aspekterna. I den processen avslöjades också uppgifter av privat natur, vilket inte hade behövts för att diskutera de principiellt viktiga frågorna om en utbredd vänskapskorruption och att Polismyndigheten inte följer offentlighetsprincipen när det gäller utlämnande av allmänna handlingar.

⁷⁵ Gäller framförallt mediaredaktioner (oftast lokala) som i hög grad är i behov av en god relation till polisen för att få information (se Holgersson & Grahn, 2021).

⁷⁶ Holgersson & Grahn, 2021, sidan 34.

⁷⁷ Holgersson, 2021a.

13. Avslutande resonemang

Med tanke på Polismyndighetens roll i samhället är det viktigt att denna organisation är transparent och att den högst ansvarige för myndigheten medverkar i ansvarsutkrävande intervjuer. På polisens webbplats står att *”Polismyndigheten är en enrådsmyndighet, och leds av en chef som inför regeringen ensam bär ansvaret för myndighetens verksamhet”*⁷⁸. I förlängningen innebär ansvaret inför regeringen även ett ansvar inför landets medborgare, vilka ska ha rätt till en insyn som endast begränsas av legitima skäl, såsom sekretess och yrkeshemligheter. Polismyndighetens kommunikation borde därmed syfta till att främja en sådan insyn. Istället har det övergripande målet för Polismyndighetens kommunikation sedan tillskapandet av myndigheten varit att *”stärka anseendet och förtroendet”* för polisen⁷⁹. Men ett högt förtroende som bygger på en tillrättalagd bild innebär inte att polisen lyckas med det viktigaste – att upprätthålla ordning och bekämpa brott⁸⁰. När avståndet mellan den externa bilden och verkligheten blir för stort uppstår ett behov av mörkläggning. Det kan förklara rikspolischefens begränsade intresse av att ställa upp på intervjuer under perioder när Polismyndigheten och hans eget agerande ifrågasatts⁸¹. I april 2023 riktade exempelvis ansvarig utgivare på SVT kritik mot att rikspolischefen under två månader inte velat ställa upp på intervjuer: *”SVT Nyheter har närmast dagligen sökt rikspolischef Anders Thornberg för en intervju men fått nej gång på gång”*⁸². SVT framförde att de:

*”ser ett mönster där polisedningen allt oftare gör sig otillgänglig för media och avböjer intervjuer i för allmänheten viktiga frågor, särskilt när frågeställningarna är obekväma för polisedningen”*⁸³

Pressansvarig för rikspolischefen har återkommande gånger avfärdat denna typ av kritik. I maj 2022 publicerade han exempelvis följande:

*”Att med jämna mellanrum anklagas för att försvåra för insyn, att skönmåla och att vara ett hinder för journalister och till och med vare ett hot mot demokratin det får vi leva med även om det i mina ögon är rent nonsens. Det blir inte mer sant för att det upprepas gång på gång”*⁸⁴

Som ett bevis på polisens öppenhet lyfte han fram att öppna pressmöten med rikspolischefen just hade initierats. SVT noterade i april 2023 att denna drive med återkommande pressmöten upphörde strax innan Expressens avslöjanden om oegentligheter inom den högsta polisedningen och att de därefter inte hade återupptagits⁸⁵.

Rikspolischefens sätt att göra sig otillgänglig för intervjuer under perioder när polisen är föremål för kritik gör att det tillfällen när han låter sig intervjuas kan få uppseendeväckande rubriker i stil med: *”Rikspolischefen bryter tystnaden”*. Så var exempelvis fallet i december 2022⁸⁶ och under mars⁸⁷ och april 2023⁸⁸. En sådan rubrik lockar läsare men behöver i praktiken inte innebära så mycket. När rikspolischefen exempelvis *”bröt tystnaden”* i april 2023 konstaterades att *”Anders Thornberg har tidigare inte velat kommentera kritiken”*, men att han nu i en intervju svarade att Polismyndigheten har

⁷⁸ Polismyndighet, 2023e.

⁷⁹ Polismyndigheten 2015a; 2019b.

⁸⁰ Holgersson & Westman, 2021.

⁸¹ Som bland annat var fallet i mars/april 2023 (se kritiken från Brå, 2023e; RRV, 2023a; 2023b).

⁸² SVT, 2023e.

⁸³ SVT, 2023e.

⁸⁴ Gyllander, 2022.

⁸⁵ 2 maj 2023 återupptogs denna typ av pressträffar (se bilaga 2).

⁸⁶ TV4, 2022b.

⁸⁷ Omni, 2023.

⁸⁸ Aftonbladet, 2023j.

agerat på det sätt som de kunde och borde göra. Han utvecklade inte svaret och ville inte svara på frågor om sitt eget agerande⁸⁹. Det förekommer att Polismyndigheten arrangerar presskonferenser med rikspolischefen som i praktiken till stora delar bygger på redan kända fakta – trots att de genom sin inramning kan ge ett annat intryck. Ett exempel på detta var presskonferensen den 2 maj 2023 som bland annat berörde polisens tystnadskultur. Genom att bjuda in till en presskonferens kan Polismyndigheten på ett helt annat sätt själv styra upplägget än genom att delta i en studiointervju eller annan intervju som har initierats av en redaktion. På vilket sätt detta skedde den 2 maj beskrivs i slutet av bilaga 2.

Vid intervjun i SVT Aktuellt den 15 februari och i många andra situationer skulle man av en myndighetschef för en rättsvårdande myndighet kunna förvänta sig att argument bygger på fakta. Polismyndigheten har ett högt förtroende och rikspolischefen är den högsta chefen för denna myndighet. Han uppträder i uniform som utstrålar auktoritet och uttrycker sig kraftfullt och med stor övertygelse. Det kan göra att det känns främmande att ifrågasätta argument och att informationen ger ett välunderbyggt intryck. Rikspolischef Anders Thornbergs agerande i Aktuellt i februari 2023 följer ett återkommande mönster vid kritiska granskningar (se bilaga 2). Han svarar regelmässigt inte på kärnfrågan vid intervjuer då polisen kritiseras, utan agerar på ett undanlidande sätt. Likaså är det vanligt att hans påståenden spelar på känslor, utmålar polisen som offer, är missvisande och ibland till och med direkt felaktiga⁹⁰.

Sammanfattningsvis visar denna fallstudie hur chefen för Sveriges största myndighet undviker att ge sakliga och underbyggda svar på fundamentala frågor. Ytterst hänger rikspolischefens sätt att agera samman med bristerna i polisverksamheten där oviljan att medge brister inte bara försvårar lärande och utveckling. Den högsta ledningens undanhållande av fakta tjänar även som modell för den starka norm, även kallad tystnadskultur, som handlar om att visa upp en tillrättalagd fasad och tiga om de interna problem som präglar organisationen.

⁸⁹ Aftonbladet, 2023i.

⁹⁰ Se även exempelvis Holgersson & Grahn, 2021; se också bilaga 2 i innevarande rapport.

BILAGOR

Bilaga 1. Polismyndighetens mediala kommunikation i samband med ”särskild händelse” i Stockholm

Tabellen nedan beskriver, med den så kallade ”särskilda händelse” i region Stockholm som flitigt åberopas i intervjun som utgångspunkt, på ett schematiskt sätt hur polismyndigheten växlar mellan medial frånvaro och närvaro på så sätt att man gör sig otillgänglig när det finns önskemål om svar på frågor som kan innehålla kritik medan man gör utspel och ger presskonferenser när man vill visa upp aktiviteter som kan tolkas som att Polismyndigheten är handlingskraftig och effektiv. Inspel från rikspolischefen presenteras i denna händelsekedja.

Datum	Exempel på aktivitet/händelse	Kommentar
20 jan	<p>Polisen inleder särskild händelse efter våldsdåden i Stockholm (rubrik i Aftonbladet, 2023a)</p> <p>För att få stopp på den, och vässa oss, har vi fattat beslut om särskild händelse</p> <p>På frågan på hur lång tid det väntas ta att dämpa konflikten svarade Mattias Andersson: - På två veckor ska vi vara i fas (SVT, 2023a).</p>	<p>Denna typ av presskonferens kommunicerar att polisen har kontroll och kan hantera en uppmärksammas problematik. Detta kan vara positivt ur en <u>trygghetsaspekt</u> och för förtroendet för polisen. Insatsen som tillkännages är samtidigt behäftad med nackdelar.</p> <p>Riksrevisionsverket har funnit att ledningsformen ”särskild händelse” kan vara ett effektivt sätt att leda arbetet under de första timmarna eller dagarna efter att ett grovt brott har begåtts, men att använda denna ledningsformen under längre tid gör större skada än nytta eftersom de ofta innebär resursförflyttningar som ger negativa konsekvenser (RRV, 2023). Att förflytta personal som inte har person- och lokalkännedom när de tjänstgör i ett område gör att de inte kan verka på samma sätt som när de arbetar i sitt normala område. Polisens totala förmåga påverkas därigenom negativt (Holgersson, 2020). För den särskilda händelsen i Stockholm har det bland annat ianspråktagits resurser från lokalpolisområde Eskilstuna där man under pågående insats i Stockholm fick problem med dödsjutningar: ”Polisen i Eskilstuna har skickat personal till Stockholm för att stötta under våldsvågen. Nu kräver staden själv förstärkning, efter ännu ett mord” (DN, 2023b). Brå har pekat på att ledningsformen särskild händelse har ett ”symboliskt inslag” (BRÅ, 2014).</p>
21 jan	<p>Ny våldsam natt i Stockholm – samband mellan dåden (rubrik i Aftonbladet, 2023b)</p>	<p>Budskapet som förmedlades genom pressträffen att polisen nu tar kontrollen förtogs av det som inträffade efterföljande natt.</p>

<p>23 jan</p>	 <p>Omtag. Polisen höll ännu en pressträff där rikspolischefen medverkade där man berättade om den särskilda händelsen i Stockholm (SVT, 2023b). Det framfördes att det sker förstärkningar från och med idag med ett hundratal extra poliser från olika delar av landet för att inom två veckor bryta den extrema våldsvågen med skjutningar och sprängdåd (TV4, 2023a)</p>	<p>Rikspolischefen förstärker budskapet som polisledningen i Stockholm två dagar tidigare hade förmedlat. Att framföra att förstärkning kom först i dag förklarar och ursäktar den våldsamma händelseutvecklingen direkt efter Stockholmspolisens pressträff och förebygger kritik mot att polisen då utlovat en effekt redan efter två veckor. Löftet att inom två veckor bryta den extrema våldsvågen är problematiskt. Att polisen kan påverka ordningsstörningar m.m. på platser med en hög koncentration av brott (sk. <u>hotspots</u>) har ett starkt empiriskt stöd (se t.ex. Braga, 2001; Weisburd & Eck, 2004). Skjutningar- och sprängningar handlar dock inte om ett problem på en viss begränsad plats, utan handlar om brott som är utspridda över en stor yta. Trots att de tillförda resurserna som polisledningen hänvisar har små möjligheter att få en effekt kan det ge positiv publicitet eftersom det vid en minskning av antal skjutningar går att hävda att det berodde på insatsen.</p>
<p>28 jan</p>	 <p>Person skjuten utomhus i Skogås</p>	<p>Med tanke på att offret i Skogås bara var 15 år (TV4, 2023b) fick händelsen stor publicitet.</p>
<p>29 jan</p>	<p>Dubbla explosioner norr om Stockholm: "Otrolig smäll" (rubrik i Aftonbladet, 2023c)</p>	
<p>4 feb</p>	<p>Polisen sätter in drönare mot gängvåldet i Stockholm. Berättar om åtgärden: "Effektivt brottsförebyggande verksamhet" (rubrik i TV4, 2023p)</p>	<p>Två veckor har gått sedan Stockholmspolisen på sin presskonferens framförde att de åtgärder som presenterades skulle ge resultat efter två veckor. Våldsvågen hade dock inte brutits. Ett vanligt sätt att förebygga och parera kritik är att hänvisa till användandet av viss teknik som en nyhet eller åtgärd för att effektivt kunna angripa ett problem (Holgersson & Westman, 2021). En hänvisning till drönare har blivit ett återkommande tema där polisen kan hävda att dessa är effektiva för att förebygga brott, trots att så inte är fallet. Det finns istället empiriska belegg för att den brottsförebyggande effekten av drönare är låg. Exempelvis användes drönare under de omfattande upploppen påsken 2022. Risken att få denna typ av invändningar eller kritiska frågor i samband med att sådana budskap sprids i media är dock liten.</p>
<p>6 feb</p>	<p>Polisen förlänger särskild insats i Stockholm (rubrik i Aftonbladet, 2023h)</p>	<p>Att framföra att den särskilda händelsen förlängs kan, tillsammans med en redovisning av produktionsstatistik och nyheten om drönare, ge positiv publicitet. Det minskar risken för att få kritik för att det mål som sattes upp initialt inte nåtts.</p>
<p>7 feb</p>	<p>Polisen har använt en ny framgångsrik metod i den särskilda händelse (SVT, 2023f)</p>	<p>Polisen spred budskapet att polisen använt en ny framgångsrik metod som påståtts gjort att man fått resultat snabbare. Något ologiskt när polisen samtidigt framför att insatsen förlängs (för att man inte nått målsättningen med insatsen) och om framgångarna åsyftar en högre upplärningsprocent går det inte att konstatera att så är fallet nu, utan först långt senare när domar har fallit.</p>

10 feb	<p>Tre män skjutna söder om Stockholm</p> <p>Två skjutna söder om Stockholm: "Jagar gärningsmän"</p>	Tre personer skjutna i Fittja, varav två var allvarligt skadade (TV4, 2023c). Det har nu gått tre veckor sedan den ursprungliga presskonferensen.
15 feb	 <p>Rikspolischefen i SVT Aktuellt (SVT, 2023c):</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Vi äger geografien" • "Vi är överallt" • "Vi blåar i hela Stockholm" • "I Stockholm nu så syns vi på gator och torg i en sådan omfattning som vi kan göra när vi har vuxit till EU-snittet" 	Se analys av intervjun tidigare i denna rapport. Frågan som ställs till rikspolischefen är varför upplärningen av dödsskjutningar kopplade till gängskjutningar minskat drastiskt samtidigt som anslagen till polisen ökat.
16 feb	<p>Ung man skjuten i Bredäng (Aftonbladet, 2023f)</p>	Istället för att besvara denna fråga talar rikspolischefen energiskt om den särskilda händelsen i Stockholm. Han påstår att denna visar (se punkterna till vänster) på vilket sätt polisen i framtiden kommer att lösa denna typ av problem.
17 feb	 <p>Flera explosioner och skjutningar i Stockholmsområdet i natt</p> <p>Flera nya våldsdåd i Stockholm under natten</p>	Det skedde två explosioner mot två olika villor i Södertälje samt två skjutningar i Söderort (TV4, 2023d). Med tanke på utfallet av den pågående "Särskilda händelsen" fanns det skäl för polisen att ligga lågt och inte göra några utspel om insatsen.

27 feb	<p>Skott mot lägenhetsdörr i Kungsängen (TV4, 2023e)</p>	
28 feb	<p>Två skjutningar i Stockholmsområdet – två skadade (TV4, 2023f)</p>	
2 mars	<p>Polisen förmedlar ett budskap som leder till rubriker i media att Polisens storsatsning har gett resultat: "Betydligt lugnare" (TV4, 2023g)</p>	En fluktuation i skjutningar och sprängningar är ett normalt förekommande mönster (Aftonbladet, 2023e). Mellan den 17 februari och 1 mars var det lugnare och det fanns därför en möjlighet för polisen att utnyttja situationen och ta åt sig äran för detta. En redovisning av produktionsstatistik i form av beslag kan ge ett imponerande intryck (se Holgersson, 2020) och för polisens renommé var det fördelaktigt att det stod "storsatsning".
2 mars	<p>Polisinsats efter skottlossning mot lägenhet (TV4, 2023g)</p>	Den första i en rad av våldsdåd inträffade samma dag som ovanstående utspel gjordes.
3 mars	<p>Pappa till efterlyst gängkriminell ihjälskjuten: "Kommer bli blodigare" (TV4, 2023h)</p>	Händelsen får stor uppmärksamhet i media.
7 mars	<p>Man skjuten i Stockholm (TV4, 2023i)</p>	Man som sköts på Kungsholmen blev allvarligt skadad.
7 mars	<p>Man i 30-års åldern död efter skottlossning (SVD, 2023j)</p>	Man ihjälskjuten med flera skott i lägenhet i Flemingsberg. I lägenheten fanns barn.

9 mars	Man skjuten i lägenhet (SVD, 2023b)	En man i 20-års åldern skjuten i Sollentuna.
14 mars	Två män skjutna i radhusområde i natt (TV4, 2023j)	Två personer allvarligt skadade i Salem.
19 mars	Man skjuten i bostadsområde (TV4, 2023k)	Man skjuten i benet i Järfälla.
22 mars	Skottlossning söder om Stockholm (SVD, 2023c)	Person hittad skjuten i Vårby gård. Med tanke på utvecklingen var det fördelaktigt att den högsta polisledningen inte svarade på kritiska frågor om effekten av polisens initierade särskilda händelse i Stockholm.
28 mars	Riksrevisionsverket offentliggör en kritisk rapport om effekterna av polisens ledningsform "Särskilda händelser"	Rikspolischefen har en pressträff, men han vill inte kommentera Riksrevisionsverkets kritik. Hans argument var att pressträffen avhandlade ett annat ämne (SVT, 2023g).
28 mars	Stockholm: Man skadad i Husby (TV4, 2023l)	Man skottskaades i Husby.
5 april	Man i 20-års åldern kidnappades – sköts när han skulle fly (TV4, 2023m)	Man i 20-års åldern skottskaades i Salem
6 april	En död efter skjutning i Stockholm. Skottlossning vid tunnelbanestation (TV4, 2023n, Aftonbladet, 2023d)	En person ihjälskjuten utanför Skärholmens tunnelbanestation. En person skottskaades. Väckte stor uppmärksamhet i media och oro bland boende i och med platsen för skjutningen.

14 april	En 20 årig man ihjälskjuten i Stockholm (TV4, 2023o)	20-årig man ihjälskjuten i Rågsved.
14 april	Skjutits mot person i Älta (Expressen, 2023a)	Ingen skadad.
21 april	Skottlossning i Hökarängen (Expressen, 2023b)	Ingen skadad.
25 april	Skjutits mot bostad i Husby (Expressen, 2023c)	Skotthål i fasad och fönster. Ingen skadad.
26 april	Skjutits mot bostad i Sätra (Aftonbladet, 2023g)	Skott gick in i bostad där barn låg och sov. Ingen skadad.
27 april	Skjutning mot portar i flerfamiljshus i Upplands Väsby (Expressen, 2023d) (sammanställning avslutades 27 april)	Ingen skadad. Avslutande kommentarer När antal skjutningar under en tid hamnat på en låg nivå finns det goda möjligheter att avsluta den särskilda händelsen och hävda att insatsen varit framgångsrikt trots att minskning av antal skjutningar främst är kopplad till den fluktration som utmärkt skjutningarna (se t.ex. Aftonbladet, 2023e). Genom att initiera särskilda händelser runt om i landet där det uppstår en ökning av <u>uppmärksammade</u> brott kan polisen skapa positiv publicitet kring sin förmåga trots att detta sätt att leda verksamheten enligt bland annat Riksrevisionsverket (2023) gör mer skada en nytta sett ur ett helhetsperspektiv. Nyttan som uppstår i den ort som får resursförstärkning är lägre än den nackdel som uppstår i de orter som skickar förstärkning.

Som framgår i ovanstående tabell lyckades inte polisen nå det initiala målet med den initierade "särskilda händelsen" i Stockholm. Med tanke på utfallet av den "särskilda händelsen" i Stockholm och att polisen under lång tid valt att leda verksamheten genom denna ledningsform var Riksrevisionsverkets kritik mot polisens sätt att leda genom så kallade "särskilda händelser" problematiskt. Riksrevisionsverket påtalade att ett sådant arbetssätt vid grova brott som pågår under längre tid än några dagar gör mer skada än nytta⁹¹. Självt ville inte rikspolischefen kommentera kritiken⁹², men Polismyndigheten gick ut med ett pressmeddelande där man försvarade tillämpningen av särskilda händelser vid särskilda brott⁹³. Detta budskap förstärktes av uttalanden från bland annat en polischef med ett ansvar för särskilda insatser i Stockholm som ifrågasatte Riksrevisionsverkets slutsatser⁹⁴. Hans uttalande blev inte föremål för kritisk granskning och ledde till att en ledarskribent fäste tilltro till argumenten och drog slutsatsen att det spelar roll vilka glasögon man har på sig när man synar verksamheten⁹⁵. Att ett sådant budskap tas upp i media är fördelaktigt för polisens möjlighet att avfärda kritik. För med polisens glasögon kommer uppmärksammade problemen i huvudsak inte att belasta Polismyndigheten.

I Ekots lördagsintervju i april 2023⁹⁶ (se bilaga 2) fick rikspolischefen ånyo frågor rörande Riksrevisionens kritik om polisens tillämpande av särskilda händelser. Kritiken avfärdades av rikspolischefen med hänvisning till att polisen nu arbetar med en annan metod vid särskilda händelser som innebär att utredare och åklagare inte arbetar med ett mål i taget som man gjorde tidigare. Vid kritik är det vanligt att det sker hänvisning att polisen initierat ett annat arbetssätt som innebär att kritiken inte längre är relevant⁹⁷. Kritiken från Riksrevisionsverket fokuserade på de negativa konsekvenserna för lokalpolisområdenas brottsförebyggande verksamhet när personal kommanderas att arbeta på andra orter. Det nya arbetssätt som rikspolischefen hänvisade till när han fick frågan om Riksrevisionens kritik hade ingen koppling till detta, men det kunde vara lätt att uppfatta det så. Många gånger när Polismyndigheten i samband med kritik hänvisar till en ny metod visar en närmare granskning att den svårligen kan ses som något revolutionerande⁹⁸, men rikspolischefen får i stort sett aldrig frågan varför arbetssätt som kan uppfattas som självklara inte har tillämpats tidigare⁹⁹.

⁹¹ Låg i linje med vad forskningsvisat (se t.ex. Holgersson, 2020).

⁹² SVT, 2023g.

⁹³ Polismyndigheten, 2023d.

⁹⁴ SvD, 2023e.

⁹⁵ SvD, 2023d.

⁹⁶ Sveriges radio, 2023.

⁹⁷ Holgersson & Westman, 2021. Rikspolischefen använder exempelvis flera sådana hänvisningar i Ekots lördagsintervju i april 2023 (Sveriges radio, 2023) som presenteras i bilaga 2.

⁹⁸ Se Holgersson & Westman, 2021.

⁹⁹ Se Holgersson & Grahn, 2021.

Bilaga 2. Ett återkommande tillvägagångssätt

Nedan följer ett axplock av exempel på beteenden vid intervjuer där rikspolischefen har uppvisat liknande tillvägagångssätt som under intervjun i Aktuellt den 15 februari 2023. För att hålla ned omfånget på denna rapport görs bara kortfattade utdrag och beskrivningar av respektive exempel. Det sista exemplet är längre än de andra med tanke på att Polismyndigheten i sin externa kommunikation framhåller att de öppna pressmötena med rikspolischefen är ett bevis på polisens öppenhet.

A. Ekots lördagsintervju i oktober år 2018: "När är poliskrisen över?"

I Ekots lördagsintervju i oktober 2018 med rubriken "När är poliskrisen över?"¹⁰⁰ fick Anders Thornberg, som då hade varit rikspolischef i åtta månader, frågor på temat att polisens omorganisation fortfarande inte resulterat i att myndigheten fått rätsida på många av sina problem. Hans uppfattning var att polisen i allt väsentligt var "väl fungerande" och hävdade bland annat att utredningsverksamheten inte var "så dåligt som den sägs" utan "går ganska bra". Han menade också att polisens uppdrag gällande ordning och säkerhet, som att hantera demonstrationer, fungerade relativt väl. Många av hans yttranden i lördagsintervjun motsades dock av de slutsatser som bland annat Polismyndighetens internrevision drog¹⁰¹. Som förklaring till de dåliga resultaten nämnde han bland annat att: " – En vanlig ingripandeverksamhet ute på stan ägnar ungefär halva sin tid åt att ta hand om fulla personer och personer med psykisk ohälsa som mår väldigt, väldigt dåligt."¹⁰² Vid kontroll visade det sig att rikspolischefen saknade underlag för detta yttrande¹⁰³ och påståendet var långt ifrån ett verkligt förhållande¹⁰⁴. Trots att Polismyndigheten vid senare granskningar svarade att det inte fanns något underlag för påståendet och att det inte alls stämde med ett verkligt förhållande har rikspolischefen genom åren upprepat samma budskap vid olika intervjuer¹⁰⁵.

B. Den nationella operationen Rimfrost, år 2019-2020

I samband med att den nationella operationen *Rimfrost* skulle startas upp år 2019 påstod rikspolischefen på en pressträff att: "Det kommer bli otroligt jobbigt att vara kriminell i Sverige."¹⁰⁶ Redan en vecka efter beskedet om att operation *Rimfrost* hade startats var bilden som kommunicerades att insatsen rönt framgångar. När *Rimfrost* pågått i en månad skickade Polismyndigheten ut ett pressmeddelande med en mycket positiv bild av operationen och arrangerade också en presskonferens där olika former av produktionsstatistik presenterades. Polismyndigheten valde dock att utesluta information som möjliggjorde en värdering av statistiken. Vid en genomgång av statistik som begärdes ut från Polismyndigheten framgick att den initiala effekten av operationen hade presenterats på ett missvisande sätt. En jämförelse med tidigare år visade att operationen knappt hade gjort något avtryck i statistiken¹⁰⁷. När skjutningar och mord fortsatte under 2020 började det uppmärksammas i media att den hyllade operationen *Rimfrost* inte var så framgångsrik som det förespeglades¹⁰⁸. Det konstaterades att "de fem månaderna före Operation *Rimfrost* sköts 12 personer till döds – under operationens fem månader miste 25 personer sina liv."¹⁰⁹ Kritiken mot operation *Rimfrost* fick stor spridning i media, men rikspolischefen avfärdade kritiken och menade att insatsen

¹⁰⁰ Sveriges radio, 2018.

¹⁰¹ Se t.ex. Polismyndigheten, 2020b; 2021.

¹⁰² Sveriges radio, 2018.

¹⁰³ Framgick när underlag efterfrågades.

¹⁰⁴ Jämför med tidsstudier genomförda i ingripandeverksamheten (Holgersson & Knutsson, 2012b).

¹⁰⁵ Till exempel Dagens samhälle, 2019; Sverige radio, 2023b

¹⁰⁶ Aftonbladet, 2019

¹⁰⁷ Holgersson, 2020.

¹⁰⁸ SvD, 2020.

¹⁰⁹ SVT, 2020.

varit lyckad¹¹⁰. Den uttalade målsättningen hade varit att operation Rimfrost skulle avslutas när den negativa trenden med skjutningar hade brutits, men operationen avslutades innan detta skedde. Rikspolischefen försökte få operationen att framstå som framgångsrik, men varför avbröts i sådana fall aktiviteten långt innan målet var nått? Skälet var att den interna och externa kritiken mot operationen växte och att den inte längre kunde användas för att måla upp en positiv bild av Polismyndighetens arbete mot skjutningar och sprängningar¹¹¹.

C. SVT Agenda mars år 2021

I SVT Agenda i mars 2021¹¹² berömde rikspolischefen Polismyndighetens sätt att ge personalen förutsättningar att agera i våldssituationer, men Polismyndigheten levde fortfarande¹¹³ inte upp till den beslutade absoluta mininivån för årlig utbildning i polisiär konflikthantering (Polkon) som Polismyndigheten hade uttryckt vara nödvändig *”för polisens arbetsmiljö, medborgarnas rättssäkerhet och Polismyndighetens trovärdighet”*¹¹⁴. Många poliser fick överhuvudtaget inte någon årlig utbildning i polisiär konflikthantering och för de som fått utbildning har det årliga antal timmar inte nått upp i det föreskrivna minimiantalet¹¹⁵. Likaså var det stora skillnader i kompetens och utrustning mellan olika regioner vad gäller den särskilda polistaktiken (SPT). Detta blev tydligt i samband med påskupploppen efterföljande år¹¹⁶.

Rikspolischefens yttrande i SVT Agenda rörande polisens goda förutsättningar att agera vid våldsamma situationer var en av flera utsagor som i liten grad stämde överens med verkliga förhållande. Ett annat var hans uttalande om ett allvarligt våldsbrott i Vetlanda. Detta hade använts för att skapa en positiv bild av polisorganisationens förmåga att hantera pågående dödligt våld¹¹⁷. I media hade det emellertid börjat riktas kritik mot att det tagit lång tid innan polisen hade avbrutit gärningsmannens agerande. Rikspolischefen medgav i SVT att polisen kunde ha varit snabbare på plats om de befunnit sig närmare, men påstod att polisbristen gör att det saknas poliser¹¹⁸. Återigen använde han en hänvisning till behovet av mer resurser som förklaring. Men vid tidpunkten för våldsdådet fanns poliser på polisstationen i Vetlanda. Den ligger bara en minuts bilväg från en av platserna där attacken skedde. Men dessa poliser ryckte inte ut. Istället var det poliser från Eksjö som åkte till Vetlanda. Framkörningstiden var 16 minuter. Dessa förhållanden framkom i media två dagar efter rikspolischefens yttrande i Agenda, där det från polisens sida fanns en ovilja att svara på frågor som kunde bringa mer klarhet i de frågetecken som uppstod med anledning av dessa nya uppgifter¹¹⁹.

D. Påskkravallerna år 2022

Efter kravallerna påsken 2022 parerade rikspolischefen kritik mot Polismyndigheten genom att lägga fokus på andra aktörers ansvar. De förhållanden som kunde belasta Polismyndigheten förklarade han med att det berodde på bristande resurser: *”[...] Vi är för få. Vi håller på att växa, men vi har inte vuxit i takt med problemen i samhället. Vi har systematiskt informerat regering och riksdag att vi måste ta oss an dessa gäng.”*¹²⁰. Upploppen fick stor uppmärksamhet och det var valår. Att rikspolischefen lastade andra och ytterst de ansvariga inom politiken uppskattades sannolikt inte och två dagar senare

¹¹⁰ Till exempel Sveriges Radio, 2020; SvD, 2019; se vidare Holgersson, 2020.

¹¹¹ Holgersson, 2020.

¹¹² SVT, 2022a.

¹¹³ Holgersson & Westman, 2021, bilaga 1.

¹¹⁴ Polismyndigheten, 2015b, sidan 3.

¹¹⁵ Holgersson & Westman, 2021, bilaga 1.

¹¹⁶ Holgersson, 2019a; Holgersson, Bünzli & Shamhi, 2023

¹¹⁷ TV4 (2021a)

¹¹⁸ SVT (2021a)

¹¹⁹ DN, 2021.

¹²⁰ Aftonbladet, 2022b.

medgav han att det "är ett misslyckande", men hänvisade till att det inte fanns underrättelse inom Polismyndigheten som indikerade vad som skulle kunna inträffa¹²¹. Riktigheten i detta uttalande ifrågasattes när media fick tillgång till rapporter som underrättelsetjänsten hade upprättat innan upploppen¹²². Rikspolischefen skapade också genom olika yttranden i media en föreställning om att upploppen berodde på polisens framgångsrika arbete mot bland annat narkotika och att det var gängkriminella som låg bakom oroligheterna¹²³. Trots kritiken mot denna beskrivning några veckor efter upploppen stod fortfarande rikspolischefen fast vid sitt yttrande¹²⁴. Ett år senare blev det tydligt att hans uttalande uppfattning inte stämde:

*"Granskningen ger inget stöd till de uttalanden som gjordes [...] ytterst få – bara 7 av 125 – går att knyta till kriminella gäng. [...] Majoriteten är tidigare ostraffade. [...] varken fråga om några nätverk, grovt kriminella eller tillresta våldsverkare som har orkestrerat kravallerna"*¹²⁵.

E. Ekots lördagsintervju april 2023

I Ekots lördagsintervju i april 2023¹²⁶ återkom många av de argument och påståenden som rikspolischefen framförde i SVT Aktuellts studiointervju i februari 2023. Lördagsintervjun handlade till stora delar om hans egen och myndighetens hantering av Löfving/Staaf-ärendet. Under intervjun hänvisade rikspolischefen till SOM-institutets rapport som hade publicerats strax innan intervjun. Den visade att polisen hade högst förtroende av alla offentliga institutioner i Sverige. Så som rikspolischefen uttryckte sig var det lätt att få intrycket att mätningen avsåg förtroendet efter Polismyndighetens hantering av Löfving/Staaf-ärendet: "vi hade en SOM-undersökning som gjordes nu för 2022". Men mätningen visade förtroende för polisen innan affären fick genomslag i media¹²⁷.

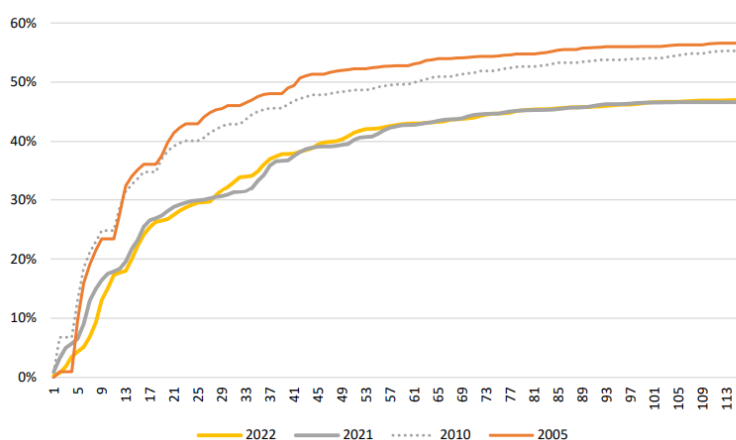

Diagram 5. Kumulativt inflöde av enkäter i den nationella SOM-undersökningen 2005–2022 (kumulativ procent av bruttourvalet)¹²⁸

¹²¹ Expressen, 2022.

¹²² TV4, 2022a; SvD, 2022a.

¹²³ SvD, 2022a; SVT, 2022b.

¹²⁴ SvD, 2022c.

¹²⁵ Acta Publica, 2023, sidan 2. Se även Holgersson, Bünzli & Shamhi (2023) om polisens ansvar vad gäller kravallerna.

¹²⁶ Sveriges radio, 2023a.

¹²⁷ Vid kontakt med SOM-institutet (mejl 4 maj 2023) förmedlades att en försvinnande liten del av svaren inkom efter att skandalen briserade i media och hänvisning skedde till metodrapporten (se bland annat diagram 5).

¹²⁸ SOM-institutet, 2023a, figur 3, sidan 12. Det var först drygt 90 dagar efter att undersökningen påbörjades som affären fick stort genomslag i media.

SOM-institutet har dessutom betonat att siffrorna bör tolkas med försiktighet.: *”Just gällande polisen har vi försökt vara väldigt tydliga med att trots att de når en rekordnivå vad gäller förtroende i vår senaste undersökning så har det hänt väldigt mycket kring myndigheten efter det att fältperioden tagit slut.”*¹²⁹ Rikspolischefen viftade dessutom i intervjun bort kritiken att de långa svarstiderna på 114 14 hänger samman med ett 30 procentmål avseende andelen civilanställda – trots att både Riksrevisionsverket¹³⁰ och Brottsförebyggande rådet¹³¹ funnit detta och att det också framgick av olika handlingar¹³². Han avfärdade även kritiken från Riksrevisionsverket¹³³ mot polisens ledningsform ”särskilda händelser”.

Rikspolischefen sade också när det gäller skjutvapenvåldet och sprängdåden att det är 30 000 individer *”som är bundna till det här”*¹³⁴. Två år tidigare hade Polismyndigheten påstått att antal gängkriminella var drygt 8000¹³⁵. Det är oklart vad rikspolischefen menar med *”bundna till det här”*. Vad siffran 30 000 bygger på för underlag är också oklart¹³⁶. Rikspolischefen kan knappast mena att det i huvudsak är andra än gängkriminella som är inblandade i skjutvapenvåldet utan att antal gängkriminella ökat med 22 000 personer på två år, det vill säga i stort sett fyrdubblats.

I intervjun uppgav han vidare att han inte tycker om att dela upp de anställda och prata om poliser och civilanställda eftersom alla är lika viktiga. Men när han påstod att det finns 30 000 individer som är bundna till sprängningar och skjutvapenvåldet sade han att det är drygt 22 000 poliser som ska klara av dessa och inkluderade inte de civilanställda inom polisen i denna jämförelse¹³⁷.

I Ekots lördagsintervju, liksom i många andra sammanhang, framförde rikspolischefen att polisen är en *”lärande organisation”*. Han uttryckte samtidigt att myndigheten inte agerat på ett felaktigt sätt och att det inte finns några andra sätt att agera på. En konsekvens av detta sätt att hävda att varken han själv eller Polismyndigheten har agerat fel blir att det inte heller finns något behov av att dra några lärdomar. Rikspolischefens utsagor under intervjun väckte frustration bland polisanställda – särskilt vad gällde innehållet i hans svar om tystnadskultur inom polisen när han hävdade att *”det är viktigt att säga som det är”*. De medarbetare som reagerade hänvisade till ett starkt missnöje med den rådande kulturen inom Polismyndigheten där tystnads- och repressaliekulturen uppfattas som ett allvarligt problem¹³⁸.

¹²⁹ Mejl 4 maj 2023.

¹³⁰ RRV, 2023a.

¹³¹ Brå, 2023a.

¹³² Knutsson & Holgersson, 2023.

¹³³ RRV, 2023b.

¹³⁴ Till att börja med säger han *”upp till 30 000”*, men sedan används siffran 30 000 genom intervjun, t.ex. *”när vi har 30 000 individer som skjuter och spränger”*.

¹³⁵ SVT, 2022c.

¹³⁶ Det är ingen felsägning eftersom denna siffra nämnts vid andra tillfällen, till exempel under presskonferensen 2 maj 2023 (se nedan) och under hans tal på SPNF-konferens (SPNF – Svenska narkotikapolisförningen) i april 2023.

¹³⁷ Liknande uppdelning gjorde han även exempelvis på presskonferensen den 2 maj 2023.

¹³⁸ Sverige radio, 2023b.

F. Polisen kallar till presskonferens maj 2023

Till skillnad från en intervju i en tv-studio har Polismyndigheten stor möjlighet att kontrollera intervjusituationen när man själv anordnar en presskonferens. Den presskonferens som polisen kallade till den 2 maj 2023 och som påannonserades och direktsändes i media, inleddes med att rikspolischefen tillsammans med biträdande Noa-chefen och HR-chefen¹³⁹ under 22 minuter höll förberedda anföranden där var och en följde sina respektive talmanus. Talepunkterna kändes igen sedan tidigare där exempelvis behovet att nå upp till ett EU-genomsnitt beträffande antal poliser nämndes. Rikspolischefen påstod, liksom i Ekots lördagsintervju ett par veckor tidigare, att det finns 30 000 personer kopplade till skjutvapenvåldet i Sverige. Han kompletterade denna information med uppgiften att antalet gängkriminella växer med tre personer per dag. Detta påstående innebär att antalet gängkriminella har ökat med cirka 1000 personer per år om det inte är så att rikspolischefen menar att rekryteringen till kriminella gäng nyligen har minskat kraftigt, till mindre än en tiondel av rekryteringsstakten jämfört med de senaste två åren, eller att de som är "bundna till" skjutningar ofta inte utgörs av personer från kriminella gäng. Annars är det svårt att matematiskt hänga med i resonemangen med tanke på att det två år tidigare, enligt Polismyndigheten, fanns drygt 8000 gängkriminella¹⁴⁰.

Rikspolischefen sade inledningsvis att det är ett "synnerligt allvarligt läge" och senare i presskonferens att: "Den här omfattningen på mord har vi aldrig sett tidigare". Som framgår tidigare i rapporten har det dödliga våldet per 100 000 invånare varit betydligt högre tidigare (se diagram 2). Som vanligt¹⁴¹ innehöll presskonferensen olika former av produktionsstatistik där kvaliteten på uppgifterna och relevansen av statistiken var oklar. Vad var skillnaden mot tidigare år? Var det bara riktiga skjutvapen som räknades in i statistiken och inte attrapper? Var alla vapen tagna från gängmiljöer? Nyss nämnda produktionsstatistik – bland annat beslag av 66 sprängkapslar och 79 kg dynamit i Stockholm angavs som de "effekter" polisens arbete fått. Det är en annorlunda definition av effekter¹⁴². Under en annan del av presskonferensen framfördes att antalet dödsskjutningar i Sverige gått ned under 2023 jämfört med tidigare år, men det nämndes inte att antal sprängningar gått upp¹⁴³.

Rikspolischefen utlovade också att presskonferensen skulle innehålla en redogörelse för en undersökning¹⁴⁴ om omfattningen på tystnadskulturen inom myndigheten¹⁴⁵. Rapportens slutsats var att det inom Polismyndigheten:

*"finns en stor utvecklingspotential i att utveckla kommunikationsklimatet och få det mer öppet. Ett öppet kommunikationsklimat är en grundförutsättning för en framgångsrik och lärande organisation."*¹⁴⁶

¹³⁹ Med tanke på presskonferensens innehåll kan det vara intressant att veta att de två befattningshavarna vid rikspolischefens sida är personer som utgör exempel på det kritiserade fenomenet att annat än förtjänst och skicklighet utmärker rekryteringsprocesserna inom Polismyndigheten. Detta kommer beskrivas i en kommande rapport där också ett flertal andra fall kommer att presenteras.

¹⁴⁰ Se bl.a. SVT, 2022c.

¹⁴¹ Se till exempel Holgersson & Westman, 2021.

¹⁴² Effekter handlar om hur polisens arbete exempelvis påverkar antalet skjutningar eller upplärningsprocenten. De uppgifter som redovisas och kallas för "effekter" kan i bästa fall vara medel för att nå effekter.

¹⁴³ Polismyndigheten, 2023b.

¹⁴⁴ ComVal Research, 2022.

¹⁴⁵ Det går inte att utesluta att det är ännu fler med tanke på att det kan finnas en rädsla att ange att det råder en tystnadskultur när Polismyndigheten ansvarar för undersökningen och insamling av data.

¹⁴⁶ ComVal Research, 2022, sidan 50.

Det framgick av undersökningen att 75 procent av respondenterna inte instämde helt eller delvis till påståendet att *"Högsta ledningen är mottaglig för kritiska synpunkter"*. Fem procent av de anställda instämde helt. 42 procent av respondenterna upplevde att ledningen *"inte lyssnar på medarbetarna när viktiga beslut ska fattas"*. 54 procent av respondenterna instämde helt (19%) eller delvis¹⁴⁷ (26%) att: *"I vår organisation är medarbetarna inte rädda för att uttrycka sin åsikt under möten med chefer och ledningen"*. Det vill säga 46 procent av respondenterna hade en annan uppfattning (drygt 16 000 anställda om resultaten är representativt)¹⁴⁸. Rikspolischefen tonade ned resultaten av undersökningen genom att uttrycka att det på *"sina håll"*¹⁴⁹ finns en tystnadskultur inom Polismyndigheten. Han gav därefter ordet till HR-chefen som utlovades redogöra för de åtgärder som polisen vidtar för att komma tillrätta med tystnadskulturen. Han räknade upp följande åtgärder:

- En *"uppdragskompass"* som enligt HR-chefen anger vad som *"förväntas av alla, till exempel att vi ska behandla alla lika"*
- En metod som kallas *"Reflektion i vardagen"*
- En e-utbildning i etik och arbetsmiljö
- En visselblåsarfunktion

Samtliga dessa så kallade *"åtgärder"* är sedan länge införda och deras påverkan på det problem som den interna repressalie- och tystnadskulturen utgör är begränsad¹⁵⁰.

Den åtgärd som införts senast, visselblåsarfunktionen, hade redan tidigare beskrivits av rikspolischefen på ett sätt som gav sken av att införandet var ett initiativ taget av Polismyndigheten. Det är dock ett lagkrav som innebär att alla offentliga organisationer med mer än 50 anställda var skyldiga att inrätta en sådan intern rapporteringskanal senast den 17 juli 2022,¹⁵¹ vilket också var den dag funktionen infördes vid Polismyndigheten.¹⁵²

HR-chefen betonar i sitt anförande att även om många medarbetare talar om en intern tystnadskultur så har polisen ett högt externt förtroende, vilket visas i SOM-institutets senaste undersökning. HR-chefen pratar om att *"mätningarna visar att vi som myndighet presterar högt i de här aspekterna [...] och det är vi såklart väldigt glada för."* Genom att polisens förtroende omnämns som en *"prestation"* etableras ett samband mellan något som polisen har gjort och förtroendet. I själva verket är ett förtroende för polisen ett resultat av en mängd olika faktorer, varav en del har mycket lite med polisens prestationer att göra, till exempel bilden av polisen i populärkulturen, polisen som symbol för trygghet i en otrygg värld och bilden av poliser som beskyddare och hjältar¹⁵³.

¹⁴⁷ Att notera är att det i frågeställningen inte står kritiska åsikter, utan bara åsikter. Det betyder att det kan inbegripa respondenter som uppfattar att det inte går att föra fram kritik, men väl andra typer av åsikter.

¹⁴⁸ Att notera är att frågeställningen innefattar både sin närmsta chef samt chefer högre upp i hierarkin. Det är betydligt vanligare att respondenter anger att den närmsta chefen är mottaglig för kritiska åsikter (ungefär 25% håller inte med om att så är fallet). Det blir därmed missvisande när ledningen uppger att mellan 1/4 till 1/3 upplever att det råder en tystnadskultur inom Polismyndigheten med tanke på att det ena värdet bara inkluderar den närmsta chefen och att ordet tystnadskultur inte finns i de frågeställningar som respondenterna svarat på i undersökningen (se vidare i denna text). Det hade också varit mer korrekt att ange drygt 1/3 eftersom värdet var 36 procent.

¹⁴⁹ Det blir missvisande att ange på *"sina håll"* även med tanke på att resultatet *"skiljer sig något åt mellan regioner och avdelningar - från 21 till 41 procent."* (se ComVal Research, 2022, sidan 21)

¹⁵⁰ De riktar exempelvis inte in sig på de faktorer som främst har angetts påverka tystnadskulturen, såsom att motverka att de som för fram kritik uppfattas missgynnas vid rekrytering (se Holgersson, 2019b)

¹⁵¹ Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Se även Arbetsgivarverket, 2023.

¹⁵² Polismyndigheten, 2023f.

¹⁵³ Se t.ex. Palm & Skogersson, 2008.

Rikspolischefen och HR-chefen hänvisade båda till undersökningen om den interna kommunikationen¹⁵⁴ när den rådande tystnadskulturen berördes under presskonferensen. Undersökningen var ett år gammal och omfattade bara delar av det som ingår i begreppet tystnadskultur. Det är exempelvis vanligt att tystnadskulturen sammanknippas med en rädsla hos polisanställda att uttrycka kritik externt¹⁵⁵. Det fanns överhuvudtaget inga frågor som berörde detta i undersökningen.

Efter 22 minuters monolog från Polismyndighetens representanter släpptes media in att ställa frågor i plenum. Det var en handfull journalister som hann ställa frågor innan rikspolischefens pressansvarige efter knappt 14 minuter avbröt frågestunden: *"Tack för det. Vi stannar här med frågor"*

Bild 4. Polismyndigheten styrde via pressansvarig upplägget på presskonferensen den 2 maj 2023¹⁵⁶

Ingen av journalisternas frågor besvarades med tydliga svar. Den första frågan löd: *"Vad är det för åsikter som poliser känner att de inte kan uttrycka?"*. Istället för att besvara frågan nämnde rikspolischefen några av de repressalier polisanställda är rädda för. HR-chefen uppgav senare som svar på frågan att det är: *"kritiska åsikter"*. Det var knappast klargörande eftersom det rimligen inte är positiva åsikter som personalen är rädda att straffas för.

På frågan om vad Polismyndigheten planerar att göra inom ramen för sitt kulturarbete för att komma tillrätta med att många medarbetare är rädda för att de ska stoppas i karriären om de är för kritiska, svarade HR-chefen vidare att det *"inte är ok att man är rädd för att säga sin uppfattning"* och att man *"inte ska drabbas av repressalier eller en försämrad karriär om man säger sin uppfattning – det säger sig självt"*. Han hänvisade därefter till de åtgärder han har nämnt och sa att dessa är delar av att stärka kulturen och syftar till att motverka tystnadskulturen. HR-chefen bör rimligtvis vara medveten om att de *"åtgärder"* han räknar upp har funnits länge och att tystnadskulturen trots detta är utbredd. De journalister som lyssnar på hans svar kan möjligtvis lockas att tro att detta är nya åtgärder, framtagna med anledning av den redovisade kartläggningen. Att så inte är fallet kräver en viss förkunskap för att kunna genomskåda. Eftersom Polismyndigheten inte i förväg har redovisat vad som kommer att läggas fram på presskonferensen, blir det svårt för journalisterna att sätta sig in i Polismyndighetens tidigare redovisade åtgärder som påstås komma tillrätta med tystnads- och repressaliekulturen. HR-chefen lyfte fram *"chefs- och ledarskapet"* och att chefer *"som jag brukar kalla det – är kulturbärare - och ska vara mottaglig för kritik utan att för den sakens skull straffa den som framför kritiken"*. Resonemanget

¹⁵⁴ ComVal Research, 2022.

¹⁵⁵ Se t.ex. Journalisten, 2021; Holgersson, 2019a.

¹⁵⁶ Foto: TV4.

om cheferna avslutades med att *”det är ett långsiktigt arbete som vi kommer att fortsätta med.”* Det problematiska med denna typ av svar på konkreta frågor med fraser som alla håller med om, är att det ger sken av en vilja att svara medan det i själva verket är ett icke-svar. Att chefer ska vara förebilder och att ingen ska behöva vara rädd för att framföra sina åsikter är själva utgångspunkten för att det uppfattas som ett problem när så inte är fallet. HR-chefens uppgift verkar vara att försöka hålla uppe ett sken av beslutsamhet. I brist på konkreta åtgärder att vidta lägger han, när han får frågan om det finns fler åtgärder att vidta, istället tonvikten vid att göra fler mätningar. Men en mätning är ingen åtgärd och risken med en överdriven tro på mätningar är att fokus läggs på åtgärder som förväntas avspeglas i förbättrade mätresultat istället för åtgärder som på djupet stärker öppenhet även för det som upplevs som obekvämt.

När biträdande Noa-chefen fick frågan om han uppfattade att den fanns en positiv prognos för att en kriminell gängledare som befann sig i Turkiet skulle kunna bli utelämnad var svaret att: *”Min förhoppning är att vi kommer att kunna begränsa möjligheten för de aktörer som befinner sig utomlands att påverka brottsligheten i Sverige”*, vilket är inte är ett svar på den ställda frågan.

Förutom att rikspolischefens pressansvarige avbröt den allmänna frågestunden efter knapp 14 minuter så gick han också in vid två tillfällen och avbröt följdfrågor till rikspolischefen respektive biträdande Noa-chefen. Frågan: *”Hur många fler utredare skulle ni behöva för att kunna leda de här utredningarna till fällande dom?”* skapade problem. När rikspolischefen inte lyckades få fram ett bättre svar på frågan än: *”När vi växer behöver vi bli ännu fler”* vände han sig till biträdande Noa-chefen. Denne hade också svårt att svara på frågan och följdfrågor kring detta tema och rikspolischefen bröt in med ett klargörande: *”Det är klart vi behöver fler utredare. Vi jobbar för att bli fler”*. Rikspolischefens pressansvarige gick i detta läge in och sade: *”Tack, vi stannar där på den frågan.”* I en intervjusituation i en studio hade frågorna kunnat fortsätta, men här är det Polismyndigheten som dikterar villkoren.

Rikspolischefen avrundade föreställningen i plenum med att säga:

”2022 var ett fruktansvärt år för polisen. Dels hade vi hela passituationen, vi hade påskupploppen, vi hade alla demonstrationer med Paludan, vi hade 61 som var ihjälskjutna [...] och valet hade genomförts också.”

Uppräkningen av prövningar framställer Polismyndigheten som ett offer för yttre och ofta oförutsebara omständigheter. Detta är ett återkommande fenomen i Polismyndighetens kommunikation¹⁵⁷. För mer utförliga beskrivningar av hur Polismyndighetens strukturella problem regelmässigt beskrivs som tillfälligheter, olyckliga omständigheter eller faktorer utanför polisens kontroll, istället för att fokusera på kontrollerbara faktorer, se till exempel följande studier: passkaoset¹⁵⁸, de långa svarstiderna på 114 14¹⁵⁹ och beskrivningen av utvecklingen i en rad andra verksamhetsområden¹⁶⁰. Slutsatser att det finns strukturella problem inom Polismyndigheten är heller inte nya utan återfinns exempelvis i Göteborgskommitténs utredning av Göteborgskravallerna 2001¹⁶¹.

Liksom vid tidigare intervjuer betonade rikspolischefen att nyckelfrågan för att få ett bättre resultat är att öka antalet anställda. Antal anställda har ökat med över 6000, men den stora resursökningen har inte återspeglats i resultaten. Under 00-talet fick också polisen ett resurstillskott, men det fick heller

¹⁵⁷ Holgersson, 2023.

¹⁵⁸ Holgersson, 2022.

¹⁵⁹ Knutsson & Holgersson, 2023.

¹⁶⁰ Se t.ex. Holgersson och Knutsson, 2020; Holgersson & Westman, 2021.

¹⁶¹ SOU 2002:122, sidan 32.

inte önskvärd effekt¹⁶² på polisens resultat varvid politiken initierade en översyn av polisens organisation. Syftet var att:

*”analysera om polisens nuvarande organisation utgör ett hinder för de krav som regeringen ställer på högre kvalitet, ökad kostnadseffektivitet, ökad flexibilitet och väsentligt förbättrade resultat i polisens verksamhet.”*¹⁶³

Det var organisationsformen som skulle analyseras – inte andra strukturella problem såsom chefs- och ledarskapet som angetts som ett strukturellt problem i till exempel Göteborgskommitténs rapport¹⁶⁴. Den ensidiga fokuseringen på organisationsstruktur där organisationskulturen helt utelämnades kan förklara att effekten av omorganisation inte blev den förväntade och även det bristfälliga utfallet av de stora resurstillskott som polisen fått de senaste åren¹⁶⁵. De strukturella problemen har kvarstått¹⁶⁶. Möjligheterna att komma tillrätta med den typen av problem blir små om den högsta ledningen förnekar att de finns, vilket bland annat gjordes i den debattartikel rikspolischefen skrev i DN i januari 2023 med rubriken: *”Inte sant att polisen lider av strukturella problem”*¹⁶⁷. Polismyndigheten avfärdar också kritik mot att sättet att kommunicera och en bristande öppenhet som är ett centralt strukturellt problem¹⁶⁸ genom att hänvisa till den typ av allmän presskonferens som hölls den 2 maj och att det finns en möjlighet att ställa frågor i anslutning till denna. Sättet som presskonferensen och de enskilda intervjuerna i anslutning till denna genomfördes på visar emellertid på hur själva formen för mötet kan förhindra en fördjupad insyn.

I enskilda referat av presskonferensen uppmärksammades att rikspolischefen under presskonferensen å ena sidan bekräftade att det råder en tystnadskultur i myndigheten och hävdade att polisen arbetar aktivt för att motverka denna samtidigt som han vid en uppföljande intervju inte ville svara på frågan om han informerats om relationen mellan polischeferna Löfving och Staaf redan år 2020¹⁶⁹. Kontrasten mellan att betona vikten av öppenhet och att *”säga som det är”* under presskonferensen för att direkt efteråt inte vilja besvara en konkret fråga blev ett tydligt exempel på den typ av dubbla budskap som är vanliga i Polismyndighetens kommunikation. Istället för att svara på journalisten fråga hänvisade rikspolischefen till Vikstens utredning¹⁷⁰. I denna fästes stor tillit vid informanter som hade ett intresse av att inte framställa sitt eget agerande i negativ dager. Underlag för att styrka eller ifrågasätta deras utsagor har som regel utelämnats i utredningen¹⁷¹. En av de informanter vars utsagor Viksten fäste stor tilltro till var rikspolischefen. I praktiken refererade således rikspolischefen till sig själv när han hänvisade till denna utredning.

Rikspolischefens hantering av frågan om polisens tystnadskultur är intressant med tanke på att HR-chefen i sina svar framhöll polismyndighetens chefer som *”kulturbärare”*. Han betonade särskilt att denna funktion förstärks av graden av överordning och konstaterade att: *”Ju högre chef man är desto viktigare är det att man agerar på det sätt man förväntar sig att andra ska agera”*. I undersökningen

¹⁶² Brå, 2013.

¹⁶³ SOU 2012:13, sidan 17.

¹⁶⁴ SOU 2002:122, sidan 32.

¹⁶⁵ se även Wennström, 2014.

¹⁶⁶ På vilket sätt olika strukturella problem har kvarstått behandlas bland annat i följande rapporter: Holgersson, 2023; Holgersson, 2022; Knutsson & Holgersson, 2023.

¹⁶⁷ DN, 2023c.

¹⁶⁸ Holgersson & Westman, 2021, Holgersson, 2023.

¹⁶⁹ SVT, 2023i.

¹⁷⁰ SVT, 2023i.

¹⁷¹ Runar Viksten hade varit ett chefstöd åt de högsta cheferna för de olika försvarsgrenarna inom Försvarsmakten. På det sätt han genomförde sin utredning om Staaf-Löfving-ärendet och hans efterföljande agerande kan han också ses som ett chefstöd åt Polismyndigheten. Beskrivs i en kommande rapport.

om den interna kommunikationen¹⁷² framgick att endast åtta procent av respondenterna helt instämde i att: *"Högsta ledningen lever som de lär, dvs deras ord och handlingar är överensstämmande"*. 28 procent instämde delvis. Det byter att två av tre medarbetare har en annan uppfattning.

En reporter på Polistidningen skrev att: *"i årtal gick det rykten inom Polisen om att toppcheferna Mats Löfving och Linda Staaf hade en relation"* och pekade på att trots att chefer på relativt hög nivå kände till detta, hävdade rikspolischef Anders Thornberg att han inte hört om detta förrän i december 2021. Rikspolischefen lade skulden på tystnadskulturen inom Polismyndigheten. Utifrån vad som framkom vid presskonferensen drog reportern slutsatsen att: *"[...] några skarpa förslag för att komma till rätta med problemet [tystnadskulturen] presenterades inte."* och ställde en liknande fråga som SVT hade gjort om rikspolischefen kände till relationen mellan Staaf och Löfving redan år 2020. Rikspolischefens bringade inte klarhet i frågan när han svarade: *"– Det är en detalj i hela utredningen"*. Reportern påpekade att denna detalj inte framgick i utredningen och svaret från rikspolischefen var då: *"– Det har tagits arbetsrättsliga beslut. Det går att läsa om det i utredningen."*¹⁷³.

Vid en annan enskild intervju efter presskonferensen tillfrågades rikspolischefen om nya uppgifter om att Viksten hade ett arvoderat uppdrag åt Försvarsmakten när han fick uppdraget av Polismyndigheten och om man hade diskuterat detta. Rikspolischefen besvarade denna fråga med samma formulering som han tidigare använt när han har fått kritiska frågor om tillsättandet av utredningen:

"– Vi har tagit fram en enskild utredare som skulle göra det här som en tillförlitlig ämbetsman, en domare, och det har gjorts bedömningar i Polismyndigheten och han har fått uppdraget"

Eftersom detta inte var ett svar på frågan upprepade journalisten frågan om risken för jäv hade diskuterats och refererade en professor i förvaltningsrätt som hade uttryckt att *"det i praktiken betyder han skulle granska sin chefs flickvän."*¹⁷⁴ Av journalisten följdfrågor framgick emellertid att Viksten inte informerat rikspolischefen om uppdraget åt Försvarsmakten. Rikspolischefen svarade svävande på journalistens fråga vad Polismyndigheten skulle vidta för åtgärder med anledning av dessa uppgifter, men när han ombads förtydliga sitt svar sa han att han skulle ta med frågan till Polismyndigheten och *"vidta de åtgärder man gör när det kommer fram nya uppgifter"*¹⁷⁵.

De journalister som kommit till presskonferensen med en förhoppning att äntligen kunna ställa de följdfrågor som offentliggörandet av utredningen hade väckt fick lämna presskonferensen med sina frågor obesvarade. Frågorna om utredningen och händelserna som lett till dessa besvarades antingen inte alls, undvikande eller gåtfullt.

Att avisera en presskonferens antyder att något nytt och viktigt kommer att förmedlas. På presskonferensen den 2 maj deltog ett 20-tal reportrar. Filmkameror och mikrofoner arrangerades, fotografer tog bilder. Förväntan att något ska avslöjas gör att många redaktioner skickar någon som kan bevaka presskonferensen för att inte gå miste om att rapportera om nyheten innan den blir inaktuell. Eftersom inget material hade skickats ut i förväg kunde ingen veta vad som skulle presenteras. I själva verket sas nästan ingenting som inte redan hade förmedlats. Flera angelägna frågor om brottsupplärning och Vikstens utredning väntade på svar från media. Istället presenterades uppgifter som tidigare offentliggjorts som om det vore nyheter till exempel uppgiften att Polismyndigheten

¹⁷² ComVal Research, 2022.

¹⁷³ Polistidningen, 2023c.

¹⁷⁴ SVT, 2023j.

¹⁷⁵ SVT, 2023j.

(precis som alla andra offentliga organisationer med minst 50 anställda) har uppfyllt sin skyldighet att inrätta en visselblåsarfunktion¹⁷⁶.

¹⁷⁶ Funktionen är snart ett år gammal, lagen ännu äldre. Förberedelsearbetet hade pågått långt innan dess. Vid en hastig anblick kan en visselblåsarfunktion kännas handlingskraftigt och hoppfullt, men den utgör inte en lösning på polisens problem med repressalie- och tystnadskultur eftersom den bottnar i andra faktorer (Holgersson, 2019b).

Bilaga 3 – intervjun SVT Aktuellt 15 februari 2023

Och nu så är Anders Thornberg här. Rikspolischef som just idag suttit exakt fem år på posten. Välkommen.

Tack så mycket.

Många är ju oroliga för den utveckling som vi har och de som undrar om ni kommer att klara av det här. De som tvivlar på att ni har greppet och kan få fler dömda. Vad svarar du dem?¹⁷⁷

Det är oerhört viktigt att vi kan få så många som möjligt dömda. Men jag måste ändå börja med att kommentera den siffran som ni visade här. Det är riktigt att vi har fått mycket mer i anslag och pengar. Men det är en exceptionell situation vi har i Sverige. Och samtidigt har vi bland den lägsta polistätheten i Europa. Vi håller på och växer nu. Vi är mitt i den tillväxten och vi kommer att få ännu mycket mer resurser framöver, de kommande åren. Vi ska öka med 4000 poliser de närmaste åren [...]"

Låt oss stanna där. Era kritiker menar ju att även om ni ligger efter andra länder så har pengarna börjat komma, men resultaten kommer inte. De som menar att det inte är hållbart, inte rimligt att det inte händer något. Vad svarar du dem?

Vi är MITT i tillväxten. Vi har en exceptionell brottslighet. Det här är försummelser sedan lång tid tillbaka att vi inte har fått tillräckligt mycket resurser till svensk polis. Nu växer vi. Vi har en exceptionell situation i Stockholm som vi jobbar med. Jag kan ta ett exempel från den senaste tiden. Vi jobbar väldigt hårt nu. Vi har kraftsamlat, vi är EN svensk polis. Det innebär att vi kan ta resurser från hela polisen och förstärka där det är speciellt problematiskt. I Stockholm nu så syns vi på gator och torg i en sådan omfattning som vi kan göra när vi har vuxit till EU-snittet. Vi har förstärkt från hela landet. Vi blåar i hela Stockholm. Vi är överallt. Vi äger geografien. Vi griper mer än vi någonsin har gjort. Det är fullt på alla häkten. Jag pratar med kriminalvårdens ledning hela tiden och de har inga häkten där vi kan stoppa in de som vi griper. Det sitter en massa unga människor häktade nu och vi jobbar tillsammans med Stockholms stad, Stockholms kommun och hela Sverige och det finns också kopplingar i brottsligheten i Stockholm som går ut mot landet. Så det vi gör nu, det är det vi kan göra när vi har fullt med resurser. Vi har nya utredare som kommer utifrån landet. Vi har också olika resurser som [...]"

Och när det gäller de grövsta brotten, när kommer det att ge resultat då? När kommer det inte längre att bara vara var fjärde dödsskjutning där man hittar en skyldig person?

Det kommer att ge resultat framöver. Men vi kommer aldrig att komma upp i samma siffror som 80% för det finns en helt annan mentalitet. Ingen pratar med oss överhuvudtaget. Men vi jobbar med alla upptänkliga medel för att se till att vi på ett bättre sätt kan komma åt de som gör den här brottsligheten och kan vi inte ta dem för mord så tar vi dem för andra saker. Det här handlar om sprängningar och skjutningar. Det är ett symptom på en oerhört allvarlig situation där vi har där det finns ännu mer allvarlig organiserad brottslighet.

Det tror jag att alla förstår, men det [...]"

och vi måste komma åt brottsvinsterna, så att vi måste använda samhällets hela krafter för att komma åt det här. I Stockholm just nu så är det en väldigt allvarlig situation, men vi har på ett annat sätt kunnat gå fram när vi har så mycket resurser. Mycket uniformerade poliser ute. Mycket utredare och det tar

¹⁷⁷ I citatet säger programledaren "dom". Det har ändrats till "de" i återgivningen av citaten. I citaten nedan är dessutom vissa stakningar m.m. borttagna för att underlätta läsning.

två år innan man ser laga kraft-vunna domar. Jag vågar säga att jag är försiktigt optimistisk med att vi kan agera på ett helt annat sätt.

Jag tror att alla förstår att det är en väldigt komplex situation – att det är väldigt svårt på alla möjliga sätt. Men det som jag ofta hör det är att du pratar om omständigheterna runtomkring. Och de är förstås avgörande för att det ser ut på det här sättet, men när det gäller ert arbete och det ni själva gör: Kan du se att det finns någonting hos er, som ni borde göra annorlunda med tanke på att upplärningsprocenten ändå är så låg?

Absolut. Och det är det vi jobbar med nu. Men jag säger att när vi jobbar som vi gör i Stockholm nu. När vi har så mycket resurser, när vi kan kraftsamla. När vi använder hela resursen i en svensk polis. Vi kan flytta ett visst antal poliser till Stockholm nu. För vi är för få i hela polisen. Då kan vi jobba på ett helt annat sätt. Då kan vi vara mer offensiva. Vi är på olika platser. Vi griper 13-14-åringar med skarpladdade vapen. Och det är det här sättet som vi vill kunna jobba på i hela Sverige. Och när vi växer så kommer vi bli bättre på att kunna fördela resurserna över hela landet. Det här är ett nytt sätt att jobba och det här är en ny brottslighet som vi inte har sett maken till tidigare.

Och när då du säger alla de här sakerna som du gör, men det jättemånga som är oroliga. 46% är oroliga över utvecklingen i Brå:s senaste undersökning. Vad är svaret till dem? När ger det resultat? Förutom att du nämner de här gripandena. Men när kommer fler att bli dömda av de här personerna?

Det kommer att bli fler dömda. Vi dömer dem för andra brott också. Vi vet ofta vilka de är. Men bevisen räcker inte hela vägen. Man vill inte prata överhuvudtaget i rättegångar. Man vill inte vittna. De som blir skjutna vill inte tala om, och överlever, vill inte tala om att de har blivit skjutna. Det är komplicerat att utreda de här. Men vi tar dem för andra brott. Vi vet vilka de är. Vi har en God underrättelseverksamhet. Vi har koll på läget. Och det vi gör just nu i Stockholm det är att vi går på dem på alla upptänkliga sätt. Vi följer dem på olika sätt och ser till att vi tar dem för andra brott. Om det ska lyckas så är det – Vi måste bli ännu bättre. Vi måste bli fler så att vi kan bli ännu bättre i polisen. Vi måste bli bättre i samhället på att ta brottsvinsterna och så måste vi bryta rekryteringen och insocialiseringen. Nu håller regeringen tillsammans med oss och en rad andra myndigheter på att ta fram en nationell strategi mot den grova organiserade brottsligheten där vi med stor kraft kan gå in och komma åt brottsvinsterna. Brottsvinsterna i Sverige uppgår varje år till 100-150 miljoner kronor. Det är narkotikabrott, det är bedrägerier, det är välfärdsbrottslighet och annan brottslighet och där vi måste komma fram i samhället också och komma åt den här

Får jag fråga Anders Thornberg: Allt det där du nämner, det har vi ju känt till i många, många år. Du har lett den här organisationen under fem år. Varför har det inte hänt mer under de här åren?

Det har hänt väldigt mycket. Det har varit en exceptionell brottslighet. Det är fullt i fängelserna. Det är fullt i häktena, Vi griper väldigt mycket, men vi har en brottslighet som saknar motstycke. Vi har bland den lägsta polistätheten i Europa. Vi håller på och växer. Vi är mitt i tillväxten. Vi kommer att bli bättre när vi kan dominera och äga, som vi har gjort nu.

Och de här grövsta brotten när kommer upplärningsprocenten att öka?

När vi bryter rekryteringen. När vi kan komma åt brottsvinsterna och när vi får tillräckligt mycket resurser så att vi tillsammans kan komma åt den här brottsligheten. När man använder samhällets alla goda krafter. Vi kommer att vinna till sist, de goda krafterna. Men det kommer att ta tid. Det har vi sagt hela tiden. Vi måste säga som är. Vi har för få inte satsat tillräckligt på de här frågorna.

En del av den här kritiken som luftas nu den handlar nu också om polisledningen, den handlar om historien att Mats Löfving, tidigare Noa-chefen var inblandad i och underrättelsechefen Linda Staaf.

Nu är det så att det finns en NY historia med Mats Löfving som det skrivs om i Polistidningen ikväll. En ny kärlekshistoria, en ny relation på hans arbetsplats. Vad handlar det om?"

Nu pågår det en mängd olika utredningar. Nästa vecka så kommer Gunnar Viksten att presentera sin utredning. Det pågår en åklagarledd förundersökning. Vi har Det här är oerhört [...]"

Och vad handlar det där som det skrivs om i Polistidningen?

Det kommer vi att kunna berätta om så småningom. Det handlar om en mängd olika saker som vi vill gå till botten med för det är oerhört viktigt för polisen och för polisens förtroende att allting går rätt till i Polismyndigheten och vi jobbar med alla olika frågor vi kommer gå igenom allt som är aktuellt för att se och kunna lämna ett svar, för jag tror att många vill veta vad det är som hänt i ledningen av svensk polis och det kommer vi att lämna.

Det polistidningen skriver om är att han hade en relation med en facklig företrädare som också satt i den nationella skyddskommittén där han var ordförande. Stämmer det?

Ja, det stämmer, men det har varit en rad olika påståenden hela tiden och nu utreds det av åklagare och en särskild utredare och jag tycker att det är viktigt att man går till botten och presenterar allt på en gång.

Att en person som Mats Löfving, som då har varit inblandad i den första historien och nu då eventuellt en historia till. Ifrågasatt på flera sätt - att han kan ha haft den här ledande rollen för svensk polis. Vad säger det om er förmåga att rekrytera bra personer?

Vi har en av de mest noggranna rekryteringsprocesserna som finns för den högsta ledningen i svensk polis - Det finns ingen som har en så noggrann [avbryter sig] Det finns alltid – olika individer kan göra olika saker i olika skeden av sitt liv. Jag vill inte föregå utredningen. Ni kommer att få ett svar på det här. Vi tar väldigt allvarligt på det här. Det är viktigt för polisens förtroende att gå till botten med det. Det är också en styrka att vi kan prata om det och att vi kan utreda det och vi kan komma fram till ett svar så småningom och vi kommer att lämna ett svar de kommande [avbryts]"

Men är det inte väldigt problematiskt att det kan gå till på det här sättet?

Det är klart att det är problematiskt. Men jag tror att om man tittar på många olika arbetsplatser så finns det olika saker som händer i människors liv i olika tillfällen. Och då är det viktigt att man går till botten med det. Och det gör vi nu i svensk polis."

Men måste man inte en hög polischef ha ett väldigt gott omdöme för att kunna leda den här verksamheten som är väldigt viktig för hela landets säkerhet med tanke på det allvarliga läge som vi befinner oss i"

Absolut. Och om det visar sig att så inte har varit fallet så kommer vi att vidta åtgärder. Vi är inte klara med utredningen ännu. Jag vill inte stå här och föregå den utredningen. Men vi kommer gå till botten med det här. Det lovar jag.

Du har själv sagt tidigare att du är trygg med hur du har hanterat det här. Är du lika trygg idag?

Jag är trygg med det. Och sen så får utredarna tala om det är något som är fel eller inte, men jag är trygg med det.

Och om man då går till den mer övergripande bilden så hörde vi här Richard Jomshof, justitieutskottets ordförande säga att det är dags att byta ut polisledningen och dig. Vad svarar du på det?

Vi ägnar Jag och mina medarbetare. Vi är 35 000 i polisen. Vi ägnar dag och natt för att det ska vara tryggt och säkert i hela landet. Jag har fantastiska medarbetare som jobbar med det. Jag är helt besjälad av det här uppdraget också. Jag har inte ens tid att fundera över det. Varje dag dygnet runt jobbar vi för att det ska vara tryggt och säkert i Sverige. Det kommer jag att fortsätta med.

Tack så mycket Anders Thornberg för att du kom hit ikväll.

Tack.

Referenser

A. Forskningsstudier, offentliga handlingar, böcker m.m.

Acta Publica (2023) Upploppsmakarna. De brottsutredda deltagarna i påskupploppen 2022. Stockholm: Acta Publica.

Arbetsgivarverket (2023). *Visselblåsarlagen*. Arbetsgivarguiden. Här finns stöd för dig som är arbetsgivare inom det statliga avtalsområdet.
<https://www.arbetsgivarverket.se/arbetsgivarguiden/visselblasarlagen/> [Hämtad: 2023-05-12]

Bring, T. & Diesen, C. (2009) *Förundersökning*. Stockholm: Norstedts juridik

Brå (2002) *Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna*. RAPPORT 2002:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f1800017350/1371914731045/2002_4_varfor_har_brottsuppleringen_minskat.pdf [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2013) *Satsningen på fler poliser. Vad har den lett till?* Rapport 2013:12. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.421a6a7d13def01048a80004814/1389700785368/2013_12_Satsningen_p%C3%A5_fler_poliser.pdf [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2019) *Dödligt våld i Sverige 1990–2017 Omfattning, utveckling och karaktär*. Rapport 2019:6. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e1dc50/1615395172351/2019_6_Dodligt_vald_i_Sverige_1990_2017.pdf [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2023a) *Polisens resursfördelning och personaltillväxt Delredovisning: Utvärdering av satsningen på 10 000 fler polisanställda*. Rapport 2023:2. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.115cd27b1864baa5282241a/1676561447050/2023_2_Polisens_resursfordelning_och_personaltillvaxt.pdf [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2023b) *Antalet anmälda brott minskade under 2022*. Publicerat 19 januari 2023. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. <https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2023-01-19-antalet-anmalda-brott-minskade-under-2022.html> [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2023c) *116 fall av dödligt våld under 2022*. Publicerat 30 mars 2023. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. <https://bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/press/2023-03-30-116-fall-av-dodligt-vald-under-2022.html> [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2023d) *Mord och dråp*. Senast uppdaterad 11 april 2023. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/mord-och-drap.html> [Hämtad: 2023-04-29]

Brå (2023e) *Utredning och upplärning av dödligt våld i kriminell miljö*. Rapport 2023:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.37f1b1ff186a1c6f1174969/1678111652647/2023_4_Utredning-och-upplarning-av-dodligt-vald-i-kriminell-miljo.pdf [Hämtad: 2023-05-01]

ComVal Research (2022). *Undersökning av den interna kommunikation*. Rapport. April 2022. ComVal Research: Lund.

- Cypriotiska polisen (2023) *Cyprus police*.
https://www.police.gov.cy/police/police.nsf/index_en/index_en?OpenDocument [Hämtad: 2023-05-07]
- Dükler, H. (2019) *På osannolika skäl*. Stockholm: Bokförlaget Polaris.
- Finska polisen (2023) *Polisen*. <https://poliisi.fi/sv/startside> [Hämtad: 2023-05-07]
- Holgersson, S. (2013) Sättet att bygga fasader inom svensk polis. En analys av presenterad bild jämfört med verkligt utfall. *Nordisk Tidskrift for Kriminalvidenskab* 2013:1 112-130.
<https://polisforskning.se/ws/media-library/c83d4e8091f6456d9d629a3abe726ac9/nordiskkriminalvetenskapartikelinnordiskforskningsjournal.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2014) *Polisens trafiksäkerhetsarbete* (bilagor). Rikspolisstyrelsens utvärderingsfunktion Rapport 2014:1. Stockholm: Rikspolisstyrelsen
<https://polisforskning.se/ws/media-library/287d4779cb4f4285a112b8ab727b2b93/bilagatrafiksakerhetsrapport.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2015a) How the use of ICT can contribute to the use of impression-management strategies in a public organisation. *Twenty-first Americas Conference on Information Systems, Puerto Rico, 2015*
- Holgersson, S. (2015b) How the use of ICT can contribute to a misleading picture of conditions – A five-step process. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 10, 193-215.
- Holgersson, S. (2017) *Polisens ledningscentraler*. CARER. Rapport 20:2017. Linköping: Linköpings universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1143487/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2018) *Polisen utredningsverksamhet - En studie av polisens arbete med demokrati- och hatbrott på nätet*. CARER. Rapport 24:2018. Linköping: Linköpings universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1210777/FULLTEXT02.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2019a) *I demokratins yttersta gränsland - om behovet av dialog och dialogpoliskonceptet*. CARER. Rapport 28:2019. Linköping: Linköpings universitet. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1356148/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2019b) Whistleblowing within the Swedish Police. *Nordic Journal of Studies in Policing*, 6:4
https://www.idunn.no/nordisk_politiforskning/2019/01/whistleblowing_within_the_swedish_police [Hämtad: 2023-05-08]
- Holgersson, S. (2020) *Hur kan polisen tackla gängskjutningarna?* Linköping: Linköpings universitet. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1464449/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2021a) *Hur efterlever polisen offentlighetsprincipen? En studie av Polismyndighetens sätt att hantera begäran av allmän handlingar*. Norrköping: Institutet för polisforskning. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1613535/FULLTEXT03.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]

- Holgersson, S. (2021b) Yta och innehåll i Polisens informationskampanjer. *HumaNetten*, (46), 7-31. <https://open.lnu.se/index.php/hn/article/view/2879/2467> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. (2022). *Polisens sätt att hantera passansökningar. - Ännu ett exempel på konsekvenser av polisens strukturella problem*. Linköping: Linköpings universitet <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1653800/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-05-07]
- Holgersson, S. (2023) *Polismyndigheten offer för sina egna beslut - summering utmaningar och möjligheter*, mars 2023. Linköping: Linköpings universitet. <https://polisforskning.se/ws/media-library/26e1f13cba5747a29e13bedfda182cf8/en-summering-av-polismyndighetens-utmaningar-och-mojligheter.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S., Bünzli, L. & Shamhi, H. (2023) *En EXTERN utvärdering av påskupploppen 2022 och dess efterspel*. Norrköping: Institutet för polisforskning. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1726540/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. & Grahn, O. (2021) *Hur hanterar polisen journalister? - Om transparens makt och slutenhet*. Norrköping: Institutet för polisforskning. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1594248/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S., Grahn, O & Granér, R. (2022) *En fallstudie av Polismyndighetens mediala kommunikation efter ett granskande reportage i juni 2022*. Linköping: Linköpings universitet <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1672504/FULLTEXT02.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. & Knutsson, J. (2008) *Individuella variationer i uniformerat polisarbete*. Rapport 003-2008. Växjö: Växjö universitet. <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:798268/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Holgersson, S. & Knutsson, J. (2012a) Differences in Performance among Swedish Uniformed Police Officers. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 6 (2): 210-217
- Holgersson, S. & Knutsson, J. (2012b) *Vad gör egentligen polisen?* Linköping: Linköpings universitet. <https://polisforskning.se/ws/media-library/6ed3e5f353154d299dd5e4b611da6ef6/iei-researchreport-12-0004-holgersson.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Knutsson, J. & Holgersson, S. (2023). *Polisens långa svarstider - en organisatorisk kollaps*. Linköping: Linköpings universitet. <https://polisforskning.se/ws/media-library/9cc39f7984bc4ea69bab07edaa4f9193/pkc-rapport.pdf> [Hämtad: 2023-05-07]
- Holgersson, S. & Westman, J. (2021) *Hur skyddar och stärker Polismyndigheten föreställningen om sin effektivitet? – exempel från olika verksamhetsområden*. Linköping: Linköpings universitet. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1620525/FULLTEXT01.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]
- Jakobsson Öhrn, H. (2016) Polisförhöret. I P. Larsson, R. Granér & H.O.I. Gundhus (red.). *Polisvetenskap. En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Kelling, G. L., Pate, T., Dieckman, D., & Brown, C. (1974) *The Kansas City Preventive Patrol Experiment: A Technical Report*. Washington, DC: Police Foundation
- Knutsson, J. & Holgersson, S. (2023) *Polisens långa svarstider - en organisatorisk kollaps*. Linköping: Linköpings universitet. <https://polisforskning.se/ws/media-library/9cc39f7984bc4ea69bab07edaa4f9193/pkc-rapport.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]

Marbella (2023) *Polisen i Spanien*. Marbella.se <https://www.marbella.se/polis-spanien/> [Hämtad: 2023-05-07]

Nationalencyklopedin (2023) *geografi*.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/geografi> [Hämtad: 2023-05-07]

Nederländska polisen (2023) *Politie*. <https://www.politie.nl/en> [Hämtad: 2023-05-07]

Omni (2023) *Rikspolischefen bryter tystnaden efter Löfvings död: "Känner smärtsam tomhet"*.

<https://omni.se/rikspolischefen-bryter-tystnaden-efter-lofvings-dod-kanner-smartsam-tomhet/a/kEdgvX> [Hämtad: 2023-04-29]

Palm, G & Skogersson, R. (2008). *Hjältar, blåljus och säkerhet – konstruktionen av polisen i nyhetsmedia*. Rapport 001-2008. Växjö: Växjö Universitet.

Polismyndigheten (2015a) *Kommunikationspolicy för polismyndigheten. Beslutsprotokoll*. Dnr: A261.159/2015. Stockholm: Polismyndigheten.

Polismyndigheten (2015b) *Beslutsprotokoll*. 2015-06-18. A100.479/2015. Stockholm: Polismyndigheten.

Polismyndigheten (2019a) *Hur Polismyndigheten tillsammans med 8 300 ordningsvakter gör hela Sverige tryggt och säkert*. Rapport A220.423/2019 Polismyndigheten, Nationell samordning, Nationella operativa avdelningen. Stockholm: Polismyndigheten. <https://www.bya.se/wp-content/uploads/2021/04/610214764noa-rapport-ov.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]

Polismyndigheten (2019b) *Kommunikationsavdelningens strategiska inriktning, 2020-2024*. Stockholm: Polismyndigheten

Polismyndigheten (2020a) *Ordningsvakter*. Granskad 18 augusti 2020. Stockholm: Polismyndigheten <https://polisen.se/lagar-och-regler/ordningsvakter/> [Hämtad: 2023-04-29]

Polismyndigheten (2020b) *Systemgranskning av polisens utredningsverksamhet*. Rapport. A058.733/2018 <https://polisen.se/siteassets/dokument/internrevision/systemgranskning-av-polisens-utredningsverksamhet.pdf> [Hämtad: 2021-12-09]

Polismyndigheten (2021) *Internrevisionens uppföljande granskning av polisregionernas handläggning av bedrägeriärenden*. Rapport A244.678/2016. Stockholm: Polismyndigheten <https://polisen.se/siteassets/dokument/internrevision/rapport-bedrageriarenden.pdf/download?v=048f8feb952a150571bba5576675b6e3> [Hämtad: 2021-12-09]

Polismyndigheten (2023a) *Utveckling skjutningar och sprängningar 2022*. Publicerad 3 januari 2023. Stockholm: Polismyndigheten. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2023/januari/utveckling-skjutningar-och-sprangningar-2022/> [Hämtad: 2023-04-29]

Polismyndigheten (2023b) *Sprängningar och skjutningar - polisens arbete*. Stockholm: Polismyndigheten. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/> [Hämtad: 2023-04-29]

Polismyndigheten (2023c) *Polismyndigheten förstärker i region Stockholm med ett hundratal poliser*. Publicerad 21 januari 2023. Stockholm: Polismyndigheten. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2023/januari/region-stockholm-forstarks-med-ett-hundratal-ingripandepoliser> [Hämtad: 2023-04-29]

Polismyndigheten (2023d). *Riksrevisionsrapport om arbetet med särskilda händelser*. Publicerad 28 mars 2023. <https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2023/mars/riksrevisionsrapport-om-arbetet-med-sarskilda-handelser/> [Hämtad: 2023-04-29]

Polismyndigheten (2023e) *Polismyndighetens organisation*. <https://polisen.se/om-polisen/organisation/> [Hämtad: 2023-05-07]

Polismyndigheten (2023f) *Visselblåsarfunktionens verksamhetsrapport 2022*. Rikspolischefens kansli, mars 2023. Stockholm: Polismyndigheten. https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/visselblasarfunktionens-verksamhetsrapport-2022.pdf [Hämtad: 2023-05-13]

Regeringskansliet (2022) Uppdrag till Polismyndigheten att lämna underlag för ökad polistätet. Regeringsbeslut. Stockholm: Regeringen <https://www.regeringen.se/contentassets/f9120b65e1304842910c0a28f4331290/uppdrag-till-polismyndigheten-att-lamna-underlag-for-okad-polistathet.pdf> [Hämtad: 2023-04-29]

Riksrevisionen (2023a) *Polisens hantering av mängdbrott – en verksamhet vars förmåga behöver förstärkas*. RiR 2023:2. Stockholm: Riksrevisionen. <https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2023/polisens-hantering-av-mangdbrott--en-verksamhet-vars-formaga-behover-forstarkas.html> [Hämtad: 2023-04-29]

Riksrevisionen (2023b) *Att släcka bränder – Polismyndighetens arbete med särskilda händelser riktade mot grov brottslighet*. RiR 2023:5. Stockholm: Riksrevisionen. <https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2023/att-slacka-brander---polismyndighetens-arbete-med-sarskilda-handelser-riktade-mot-grov-brottslighet.html> [Hämtad: 2023-04-29]

SOM-institutet (2023a) *Den nationella SOM-undersökningen 2022 - En metodöversikt [SOM-rapport nr 2023:4]* <https://www.gu.se/sites/default/files/2023-04/4.%20Metodrapport%20Riks%202022.pdf> [Hämtad: 2023-05-07]

SOU 2002:122 *Göteborg 2001*. Stockholm: Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2002/01/sou-2002122/> [Hämtad: 2023-04-29]

SOU 2012:13 *En sammanhållet svensk polis*. Stockholm: Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2012/03/sou-201213/> [Hämtad: 2023-04-29]

SOU 2015:52 *Rapport från Bergwallkommissionen*. Stockholm. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2015/06/sou-2015-52/> [Hämtad: 2023-04-29]

Sveriges riksdag (2021) *Skriftlig fråga till Statstråd. 2020/21:1545 Antalet poliser per capita*. <https://data.riksdagen.se/fil/2F7E70CF-DFC2-4614-9A37-BD3B643E49BD> [Hämtad: 2023-04-29]

Wennström, B. (2014) *Svensk polis: pusselbiten som inte passar in*. Stockholm: Jure.

B. Mediainslag, twitter m.m

Aftonbladet (2019) *Rikspolischefen om sprängningarna: Våldet ska inte segra*. Publicerad 6 november 2019. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xg3p47/rikspolischefen-om-sprangningarna-valdet-ska-inte-segra>

Aftonbladet (2022a) *Regeringen beslöt i går att Polisen ska växa till EU-snittet*. Cantwell, O. Publicerades 23 december 2022. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/y6g5Br/cantwell-uppdraget-till-polisen-ar-rena-stolligheten> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2022b) *Rikspolischefen efter upploppspåskan: Inblandade har gängkopplingar*. Laneby, S. Publicerad 18 april 2022. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/v57bnX/efter-upploppen-presstraff-med-rikspolischefen> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2023a) *Polisen inleder särskild händelse efter våldsvågen. Målet: Bryta våldsspiralen på två veckor*. Sjögren, A. & Thornéus, E. Publicerad 20 januari 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/EQR7o2/polisen-inleder-sarskild-handelse> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2023b) *Ny våldsamt natt i Stockholm – sambanden mellan dåden*. Sjögren, A., Westin, A. & Melin, E. Publicerad 21 januari 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xb5K0r/ny-valdsamt-natt-i-stockholm-sambanden-mellan-daden> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2023c) *Dubbla explosioner norr om Stockholm: "Otrolig smäll"*. Österman, H. & Kronstrand, N. Publicerad 29 januari. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/APpJbz/upplands-bro-explosion-vid-port-stort-padrag> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2023d) *Man skjuten till döds i Skärholmen*. Fernstedt, N. & Sjögren, A. Publicerad 5 april 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/neEGa/tva-skjutna-i-skarholmen--en-dod> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2023e) *Tidigare kriminalkommissarien: Våldet går alltid i vågor*. Melin, E. Publicerad 8 mars 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/a/2BoGpr/gangkonflikten-darfor-behover-natverken-valdsvagen-enligt-tidigare-kriminalkommissarien-fredrik-gardare> [Hämtad: 2023-04-29]

Aftonbladet (2023f) *Ung man skjuten i Bredäng*. Forsberg, E., Jacobson, L. & Österman, H. Publicerad 16 februari 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/gEpnY0/skjutning-i-bredang-ung-man-till-sjukhus> [Hämtad: 2023-04-30]

Aftonbladet (2023g) *Skjutning mot lägenhet i Stockholm*. Edgar, J. & Sjögren, A. Publicerad 26 april 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/zEQkQv/skjutning-mot-lagenhet-i-stockholm> [Hämtad: 2023-04-27]

Aftonbladet (2023h) *Polisens specialinsats i Stockholm förlängs*. Melin, E. Publicerad 6 februari 2023. <https://omni.se/polisen-forlanger-sarskild-insats-i-stockholm/a/kEQAzB> [Hämtad: 2023-04-27]

Aftonbladet (2023i). *Thornberg: Hade inte kunnat agera annorlunda*. Publicerad 11 april 2023 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/rleG3K/thornberg-hade-inte-kunnat-agera-annorlunda> [Hämtad: 2023-05-01]

Aftonbladet (2023j) *Efter kritiken – nu bryter rikspolischefen tystnaden*. Ögren, A. Publicerad 11 april 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Rr77qd/aftonbladet-direkt?pinnedEntry=1096591> [Hämtad: 2023-05-01]

- Aftonbladet (2023k). *Turerna inom polisledningen: Detta har hänt*. Publicerad 27 februari 2023. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/BWwvvg/turerna-inom-polisledningen-detta-har-hant> [Hämtad: 2023-05-07]
- Altinget (2019) *Sverige i botten på lista över polistätet*. Manell, J. Publicerad 7 januari 2019. <https://www.alinget.se/eu/artikel/sverige-i-botten-paa-lista-over-polistathet> [Hämtad: 2023-04-30]
- Dagens juridik (2019) *Sverige fjärde sist bland EU-länderna vad gäller polistätet – nya siffror från EU:s statistikkontor*. Publicerad 4 januari 2019. <https://www.dagensjuridik.se/nyheter/sverige-fjarde-sist-bland-eu-landerna-vad-galler-polistathet-nya-siffror-fran-eus-statistikk/> [Hämtad: 2023-04-30]
- Dagens samhälle (2019) *"Poliser ägnar halva sin tid åt att ta hand om berusade"*. Publicerad 4 juli 2019. <https://www.dagenssamhalle.se/alla-nyheter/play/poliser-agnar-halva-sin-tid-at-att-ta-hand-om-berusade/> [Hämtad: 2023-04-30]
- DN (2017) *Ny rapport: Haveri för polisens bedrägeriutredningar*. Wierup, L. Publicerad 5 april 2017. <https://www.dn.se/ekonomi/ny-rapport-haveri-for-polisens-bedrageriutredningar/> [Hämtad: 2023-05-07]
- DN (2021) *16 minuters framkörningstid trots Vetlandapoliser i tjänst*. Jakobson, H. Publicerad 9 mars 2021. <https://www.dn.se/sverige/16-minuters-framkorningstid-trots-vetlandapoliser-i-tjanst/> [Hämtad: 2021-12-09]
- DN (2023a) *"Brottsutvecklingen på en nivå vi aldrig sett förut"*. Thornberg, A., Olsson, J. Trolläng, H., Andersson, M. Grann, M. Hagström Rosenqvist, S., Johansson, K., Johansson, U., Säll Lindahl, M. & Ungsäter, P. DN Debatt. Publicerad 5 februari 2023. <https://www.dn.se/debatt/brottsutvecklingen-pa-en-niva-vi-aldrig-sett-forut/> [Hämtad: 2023-04-30]
- DN (2023b) *Polisen i Eskilstuna begär förstärkning – "allvarligt läge"*. Publicerad 18 april 2023. <https://www.dn.se/sverige/polisen-i-eskilstuna-begar-forstarkning-allvarligt-lage/> [Hämtad: 2023-04-30]
- DN (2023c) *"Inte sant att polisen lider av strukturella problem"* Thornberg, A. DN Debatt repliker Publicerad 18 januari 2023. <https://www.dn.se/debatt/inte-sant-att-polisen-lider-av-strukturella-problem/> [Hämtad: 2023-05-01]
- Eurostat (2019) *1.6 million police officers in the EU*. Publicerad 4 januari 2019. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20190104-1> [Hämtad: 2023-04-30]
- Eurostat (2022) *File:Police officers (per hundred thousand inhabitants) and % of women, average 2018-2020.png* [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Police_officers_\(per_hundred_thousand_inhabitants\)_and_%25_of_women,_average_2018-2020.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Police_officers_(per_hundred_thousand_inhabitants)_and_%25_of_women,_average_2018-2020.png) [Hämtad: 2023-04-30]
- Expressen (2022) *Chefsåklagaren efter upploppen: "Helt sjukt"*. Mossige-Norheim, T. Publicerad 21 april 2022. <https://www.expressen.se/nyheter/chefsaklagaren-efter-upploppen-helt-sjukt/> [Hämtad: 2022-12-25]
- Expressen (2023a) *En gripen efter skjutning i södra Stockholm*. Israelsson, L. Publicerad 14 april 2023. <https://www.expressen.se/nyheter/larm-om-skottlossning-i-alta/> [Hämtad: 2023-04-30]
- Expressen (2023b) *Skottlossning i Hökarängen*. Publicerad 21 april 2023. <https://www.expressen.se/nyheter/morgonens-nyheter-21-april/> [Hämtad: 2023-04-27]

Expressen (2023c) Skottlossning mot bostad i Husby. Möller, J. Publicerad 25 april 2023.
<https://www.expressen.se/nyheter/skottlossning-mot-bostad-i-husby/> [Hämtad: 2023-04-27]

Expressen (2023d) *Skottlossning mot portar i Upplands Väsby*. Ericson, A. Publicerad 27 april.
<https://www.expressen.se/nyheter/skottlossning-mot-portar-i-upplands-vasby/> [Hämtad: 2023-04-27]

Journalisten (2021). *Så sluter sig polisen*. Granström, K. (2021). Publicerades 5 februari 2021.
<https://www.journalisten.se/nyheter/sa-sluter-sig-polisen> [2021-09-04]

Kristdemokraterna (2022) *Polisen. Kort info om KDs politik rörande polisen*. Publicerad 4 juli 2022.
<https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/polisen> [Hämtad: 2023-04-30]

Lag & avtal (2020). *Skarp JO-kritik mot polisens chefstillsättning*. Von Scheele, C. Publicerad 9 april 2020.
<https://www.lag-avtal.se/nyhetsarkiv/skarp-jo-kritik-mot-polisens-chefstillsattning-6993307>
[Hämtad: 2021-12-09]

Moderaterna (2022) *En stärkt polis*. <https://moderaterna.se/var-politik/stark-svensk-polis/> [Hämtad: 2023-04-30]

Polistidningen (2021) *”Ärendena går rakt ner i källaren”* Hagström, P. Publicerad 28 maj 2021.
<https://polistidningen.se/2021/05/arendena-gar-rakt-ner-i-kallaren/> [Hämtad: 2023-05-07]

Polistidningen (2023a) *Fel att jämföra polistätheten i Europa*. Lindgren, M. Debatt. Publicerad 5 april 2023.
<https://polistidningen.se/2023/04/fel-att-jamfora-polistatheten-i-europa/> [Hämtad: 2023-04-30]

Polistidningen (2023b) *Polisen vägrade lämna ut sin värdegrund*. Hagström, P. Publicerad 11 april 2023.
<https://polistidningen.se/2023/04/polisen-vagrade-lamna-ut-sin-vardegrund/> [Hämtad: 2023-04-30]

Polistidningen (2023c). *”Vi är medvetna om tystnadskulturen”*. Hagström, P. Publicerad 3 maj 2023
<https://polistidningen.se/2023/05/vi-ar-medvetna-om-att-det-finns-en-tystnadskultur/> [Hämtad: 2023-05-03]

Publikt (2023) *JO riktar allvarlig kritik mot Polisen*. Nordebo, P. Publicerad 8 mars 2023.
<https://www.publikt.se/nyhet/jo-riktar-allvarlig-kritik-mot-polisen-25072> [Hämtad: 2023-04-30]

Rostami, A. (2019) *”Sverige fjärde sist bland EU-länderna vad gäller polistäthet”* Publicerad 4 januari 2019.
<https://twitter.com/amirrostami/status/1081311816842727424> [Hämtad: 2023-04-30]

Socialdemokraterna (2022) *50 000 polisanställda till 2032*. Publicerad 1 september 2023.
<https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2022-09-01-50-000-polisanstallda-till-2032>
[Hämtad: 2023-04-30]

Sveriges radio (2018) *När är poliskrisen över, Anders Thornberg?* Publicerad 27 oktober 2018.
<https://sverigesradio.se/avsnitt/1169865> [Hämtad: 2023-04-30]

Sveriges radio 2020 Sveriges radio (2020a) *Hård kritik mot operation Rimfrost*. Ekot 13 maj 2020.
<https://sverigesradio.se/artikel/7472147> [Hämtad: 2020-08-17]

Sveriges radio (2023a) *Rikspolischef Anders Thornberg: ”Vi hade inget val”*. Publicerad 22 april 2023.
<https://sverigesradio.se/avsnitt/rikspolischef-anders-thornberg-vi-hade-inget-val> [Hämtad: 2023-04-30]

- Sveriges radio (2023b) *P1 Morgon*. Intervju med Lena Amorøe, civilt nationellt huvudskyddsombud inom Polismyndigheten (Saco-s Polisen). 1:39:50 in i sändningen. Publicerad 28 april 2023. <https://sverigesradio.se/avsnitt/2147905#5990> [Hämtad: 2023-04-30]
- SvD (2017) *Sverige i botten för polistätet i EU – Ygeman försvarar*. Thurfjell, K. Publicerad 21 februari 2017. <https://www.svd.se/a/epJ0g/sverige-i-botten-for-polistathet-i-eu-ygeman-forsvarar> [Hämtad: 2023-04-30]
- SvD (2019) *Polisen efter nya morderna - vädjar om tålmod*. Carlsson, D., TT. Publicerad 6 december 2019. <https://www.svd.se/polisen-efter-morden-ska-inte-vara-naiva> [Hämtad: 2023-04-30]
- SvD (2020) *Operation Rimfrost når inte mål – blivit fler skjutningar*. Gummesson, J. Publicerad 29 april 2020. <https://www.svd.se/a/OpdrM/operation-rimfrost-nar-inte-mal-blivit-fler-skjutningar> [Hämtad: 2023-04-30]
- SvD (2022a) *Rikspolischefen tillstår: Vi hade underrättelser*. Haglund, A. TT. Publicerad 12 maj 2022. <https://www.svd.se/a/KzgO3X/rikspolischefen-tillstar-vi-hade-underrattelser> [Hämtad: 2023-04-30]
- SvD (2022b) *Nödretet inifrån. SvD granskar: Därför löser inte polisen gängmorden*. Svensson, F. Publicerad 1 juni 2022. <https://www.svd.se/a/y4BzLE/darfor-loser-polisen-inte-gangmorden> [Hämtad: 2023-04-30]
- SvD (2022c) *Polisens bild klarnar – ”inga grovt kriminella”*. Ståhle, M., Sallinen, J. & Svensson, F. Publicerad 7 maj 2022. <https://www.svd.se/a/a7nKOA/polisens-bild-klarnar-om-upploppen> [Hämtad: 2023-04-30]
- SVD (2023a) *Man i 30-årsåldern död efter skottlossning*. Publicerad 7 mars 2023. <https://www.svd.se/a/q13nWO/en-till-sjukhus-efter-skottlossning> [Hämtad: 2023-04-30]
- SVD (2023b) *Man skjuten i lägenhet – tre gripna*. Publicerad 9 mars 2023. <https://www.svd.se/a/15rMAI/skottlossning-i-sollentuna> [Hämtad: 2023-04-30]
- SVD (2023c) *Skottlossning söder om Stockholm*. Publicerad 21 mars 2023. <https://www.svd.se/a/r1VE4K/larm-om-skottlossning-en-skadad> [Hämtad: 2023-04-30]
- SVD (2023d) *En jättesengångare bland vesslor*. Lifvendahl, T. Publicerad 9 april 2023. <https://www.svd.se/a/jlglaL/tove-lifvendahl-polisen-har-blivit-en-jattesengangare> [Hämtad: 2023-04-30]
- SVD (2023e) *Polisen slår tillbaka: ”Tittar på fel saker”*. Abdigadir, A. Publicerad 31 mars 2023. <https://www.svd.se/a/EQKp3/polisen-slar-tillbaka-mot-riksrevisionens-kritiska-rapport> [Hämtad: 2023-04-30]
- SVT (2017) *Rättspsykolog om Kevin-förhören: Polisen torterar pojkar*. Nordbeck, A. & Sundberg, M. Publicerad 17 maj 2017. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/rattpsykolog-om-kevinforhoren-polisen-torterar-pojkar> [Hämtad: 2021-12-09]
- SVT (2020) *Polisen lägger ned kraftsamling - övertygade om att mord har stoppats*. Randhawa, R och Hopf Berger, E. Publicerad 31 maj 2020. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/polisens-kraftsamling-mot-gangkriminalitet-laggs-ner-rimfrost-ar-vardelost> [Hämtad: 2021-12-09]
- SVT (2021) *Forskarens hårda anklagelse: Polisen mörkar för att skydda bilden av sig själv*. Brantemo, A. & Grill Pettersson, M. Publicerad 26 november 2021.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/ost/polisforskarens-grova-anklagelser-mot-underattelsechefen>
[Hämtad: 2023-05-07]

SVT (2022a) *Agenda. Avsnitt 7. Rikspolischefen Anders Thornberg om knivdåden i Vetlanda.* Publicerad 7 mars 2021. <https://www.svtplay.se/video/30030514/agenda/agenda-7-mars-21-%2015?position=182&highlight=rikspolischefen-anders-thornberg-om-knivdaden-i-vetlanda&tabs=accessibility-jXZVyxD-2022-SignInterpreted> [Hämtad: 2021-12-09]

SVT (2022b) *Rikspolischefen: Har inget med protester att göra.* Linder, J. Publicerad 18 april 2022. <https://www.svt.se/nyheter/rikspolischefen-grovt-kriminella-har-utnyttjat-demonstrationerna>
[Hämtad: 2023-04-30]

SVT (2022c) *Nästan 15 procent av de gängkriminella är under 18 år.* Nilsson, M. Publicerad 24 maj 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/nastan-15-procent-av-de-gangkriminella-ar-under-18-ar>
[Hämtad: 2023-04-30]

SVT (2022d) *Rikspolischefens agerande ska utredas: "Kommer vända på alla stenar".* Wiken, J., Jönsson, O. & Grill Pettersson, M. Publicerad 21 december 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/rikspolischefens-agerande-ska-utredas-kommer-vanda-pa-alla-stenar> [Hämtad: 2023-05-07]

SVT (2023a) *Polisen inleder särskild händelse efter våldsdåden i Stockholm.* Frenker, C. Publicerad 20 januari 2023. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/polisen-haller-presstraff-om-valdsdaden-i-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]

SVT (2023b) *Nyheter Direkt. Polisledningen om våldsvågen i Stockholm.* Publicerades 23 januari 2023. <https://www.svtplay.se/video/eD933zq/nyheter-direkt/polisledningen-om-valdsvagen-i-stockholm>
[Hämtad: 2023-01-25]

SVT (2023c) *Aktuellt. Avsnitt 27. Intervju med Anders Thornberg, rikspolischef.* Publicerad 15 februari 2023. <https://www.svtplay.se/video/e4oNW4M/aktuellt/ikvall-21-00?position=1334&id=e95D9G1>
[Hämtad: 2023-03-01]

SVT (2023d) *Ett hundratal extra poliser till Stockholm: "För att förhindra fler mord".* Hüll, J. Publicerad 21 januari 2023. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/efter-valdsvagen-hundratal-extra-poliser-till-stockholm> [Hämtad: 2023-03-01]

SVT (2023e) *SVT söker rikspolischefen – men möts av tystnad.* Friborg, C. & Sundkvist, A. Publicerad 19 april 2023. https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svt-soker-rikspolischefen-men-mots-av-tystnad?fbclid=IwAR1QKdR7Ks473WKw6L3Lq5Y5ZtJo7t2K-glp63Z_79YZCQFap9VOO_AN3BM
[Hämtad: 2023-04-30]

SVT (2023f) *Polisens nya metod ger snabbare resultat: "Varit oerhört viktigt".* Krona, I. Publicerad 7 februari 2023. <https://sverigesradio.se/artikel/polisens-nya-metod-ger-snabbare-resultat-varit-oerhort-viktigt> [Hämtad: 2023-04-30]

SVT (2023g) *Polisens svar på kritiken från Riksrevisionen: Måste prioritera.* Publicerad 28 mars 2023. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/polisens-svar-pa-kritiken-maste-prioritera> [Hämtad: 2023-04-27]

SVT (2023h) *Agenda. Kritiken mot polisledningen.* Publicerad 23 april. <https://www.svtplay.se/video/KvXWAKM/agenda/son-23-apr-21-15?position=0&id=KvXWAKM>
[Hämtad: 2023-04-27]

- SVT (2023i) *Thornberg: Medveten om tystnadskultur inom polisen*. Käck, E. Publicerad 2 maj 2023. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/thornberg-om-utredningen> [Hämtad: 2023-05-05]
- SVT (2023j) *Avslöjar: Polishärvans utredare hade samtidigt uppdrag åt försvaret*. Grill Pettersson, M. Publicerad 23 maj 2023. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/avslorjar-polisharvans-utredare-hade-uppdrag-at-forsvaret> [Hämtad: 2023-05-07]
- Säkerhetsföretagen (2022) *Ökat behov av trygghetsinvesteringar Årsrapport Säkerhetsföretagen 2016 – 2021*. Publicerad september 2022. <https://www.omega.se/app/uploads/sites/11/2022/12/arsrapport-2022.pdf> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2022a) *Avslöjar: Polisen varnades för kaoskravaller – flera gånger Expert: Polisen borde ha agerat annorlunda • Nekar intervju*. Hermanrud, P. & Lindahl, F. Publicerad 10 maj 2022. <https://www.tv4.se/artikel/1h2T5513g8kv5c9NT6ngKC/avslorjar-polisen-varnades-foer-kaoskravaller-flera-ganger-om> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2022b) *Thornberg bryter tystnaden: "Trygg med hur jag har hanterat det här"*. Publicerad 16 december 2022. <https://www.tv4.se/artikel/4exy2pxL8FXQZwpyx3rn8C/thornberg-bryter-tystnaden-trygg-med-hur-jag-har-hanterat-det-haer> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023a) *Våldsvågen: Hela landet förstärker polisen i Stockholm*. Publicerad 23 januari 2023. <https://www.tv4.se/klipp/va/20426697/valdsvagen-hela-landet-forstarker-polisen-i-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023b) *15-åring död efter skjutning i Skogås – en anhållen*. Milchner Funseth, S. & Forslund, J. Publicerad 29 januari 2023. <https://www.tv4.se/artikel/35AEjK7t8B2fBLjxp0Uhp9/person-skjuten-soeder-om-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023c) *Tre män skjutna söder om Stockholm*. Publicerad 10 februari 2023. <https://www.tv4.se/artikel/1ECJY0cxwtCSdVfwbKs1r/tre-skjutna-soeder-om-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023d) *Flera nya våldsdåd i Stockholm under natten*. Mellberg, A. & Hultin, C. Publicerad 17 februari 2023. <https://www.tv4.se/artikel/73iCyZTxQLba2LdEQSsj4/flera-nya-valdsdad-i-stockholm-under-natten> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023e) *Skott mot lägenhetsdörr i Kungsängen – en anhållen*. Publicerad 27 februari 2023. <https://www.tv4.se/klipp/va/20455695/skott-mot-lagenhetsdorr-i-kungsangen-en-anhallen> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023f) *Två skjutningar i Stockholmsområdet – två skadade*. <https://www.tv4play.se/program/nyheterna/tv%C3%A5-skjutningar-i-stockholmsomr%C3%A5det-tv%C3%A5-skadade/20456998> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023g). *Polisinsats efter skottlossning mot lägenhet*. Publicerad 2 mars 2023. <https://www.tv4.se/klipp/va/20460265/polisinsats-efter-skottlossning-mot-lagenhet> [Hämtad: 2023-04-30]
- TV4 (2023h) *Pappa till efterlyst gängkriminell ihjälskjuten: "Kommer bli blodigare"* Jamshidi, J. Publicerad 3 mars 2023. <https://www.tv4.se/artikel/4aVHudrcSaMFbK0GUPgW4W/pappa-till-efterlyst-gaengkriminell-ihjaelskjuten-i-natt> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023i) *Man skjuten i centrala Stockholm – en gripen*. Karlsson, H. Publicerad 7 mars 2023. <https://www.tv4.se/artikel/4GSvLifbU4Di3iPEPCJoiV/man-skjuten-i-centrala-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023j) *Två män skjutna i radhusområde i natt*. Mårtensson, R. Publicerad 14 mars 2023. <https://www.tv4.se/artikel/6Ecpl5OSoc4MwbBVqGOx8/tva-maen-skjutna-i-radhusomrade-i-natt> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023k) *Man skjuten i bostadsområde*. Ekström, K. Publicerad 19 mars 2023. <https://www.tv4.se/artikel/6xcD6ZdxrM9y6zEUXF45o5/man-skjuten-i-benet-i-jaerfaella> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023l) *Stockholm: Man skadad i Husby*. Publicerad 28 mars 2023. <https://www.tv4.se/klipp/va/20489868/stockholm-man-skadad-i-husby> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023m) *Man i 20-årsåldern kidnappades – sköts när han skulle fly*. Willander, F. Publicerad 5 april 2023. <https://www.tv4.se/artikel/1UBs2iz7A1HOYHfTwwgZxNu/man-kidnappad-blev-beskjuten-naer-han-foersoekte-fly> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023n) *En död efter skjutning i Stockholm. Skottlossning vid tunnelbanestation*. Said, M., Sandström Libb, A. & Oscarsson, T. Publicerad 6 april 2023. <https://www.tv4.se/artikel/50WWeOVw0yIIDUSkwq9u74/tva-skadade-efter-skottlossning-i-skaerholmen> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023o) *En 20-årig man ihjälskjuten i Stockholm*. Publicerad 14 april 2023. <https://www.tv4.se/klipp/va/20505464/en-20-arig-man-ihjalskjuten-i-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]

TV4 (2023p) *Polisen sätter in drönare mot gängvåldet i Stockholm Berättar om åtgärden: "Effektiv brottsförebyggande verksamhet"*. Publicerad 4 februari 2023. <https://www.tv4.se/artikel/1RRKEEaWaqGpmQ8bsOIOQ7/polisen-saetter-in-droenare-mot-gaengvaldet-i-stockholm> [Hämtad: 2023-04-30]

<https://www.tv4.se/artikel/4exy2pxL8FXQZwpyx3rn8C/thornberg-bryter-tystnaden-trygg-med-hur-jag-har-hanterat-det-haer>

Gyllander, V. (2022) *Polisen är (faktiskt) öppen och tillgänglig*. Twitter. Publicerad 6 maj <https://se.linkedin.com/pulse/polisen-%C3%A4r-faktiskt-%C3%B6ppen-och-tillg%C3%A4nglig-varg-gyllander>